

Број: 05-05-1-349-2/13
Сарајево, 01. фебруар 2013. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Србија у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011. годину. Споразум је потписала гђа. Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције, 24. октобра 2012. године у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-21-05-5-25561/12
Sarajevo, 24.01.2012. godine

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

31. 01
05-349

Predmet: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije o programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru komponente Prekogranična saradnja programa IPA za 2011. godinu

U prilogu dostavljamo *prijedlog* Odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije o programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru komponente Prekogranična saradnja programa IPA za 2011. godinu, koji je utvrdilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 34. sjednici održanoj 11.01.2013. godine, - kako bi Predsjedništvo provelo dalji postupak i *odlučilo*, u skladu sa odredbama člana 15. i 17. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00).

Sporazum o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije o programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru komponente Prekogranična saradnja programa IPA za 2011. godinu potpisan je u Sarajevu, 24. oktobra 2012. godine.

U ime Bosne i Hercegovine Sporazum je potpisala gospođa Nevenka Savić, direktorica Direkcije za evropske integracije BiH, a u ime Evropske komisije gospodin Pierre Mirel, direktor Generalnog direktorata za proširenje u Evropskoj komisiji.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo Odluka o prihvatanju navedenog Sporazuma i određivanju potpisnika, na 27. redovnoj sjednici, održanoj 16. oktobra 2012. godine.

S poštovanjem,

MINISTAR

dr. Zlatko Lagumdžija

Prilog: kao u tekstu

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ

ИЗМЕЂУ

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

И

ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ

**О ПРОГРАМУ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ БОСНА И
ХЕРЦЕГОВИНА – СРБИЈА**

**У ОКВИРУ КОМПОНЕНТЕ ПРЕКОГРАНИЧНА САРАДЊА
ПРОГРАМА ИПА**

ЗА 2011. ГОДИНУ

(централизовано управљање)

САДРЖАЈ

Предговор

1. Програм
2. Провођење програма
3. Структуре и органи са надлежностима
4. Финансирање
5. Рок за уговарање
6. Рок за извршење уговора
7. Рок исплате
8. Поступање са примицима
9. Прихватљивост трошкова
10. Чување докумената
11. Мапа пута за децентрализацију без ex-ante контрола
12. Тумачење
13. Дјеломична ништавост и ненамјерне празнине
14. Преглед и измјене и допуне
15. Престанак
16. Рјешавање разлика
17. Обавјештења
18. Број оригинала
19. Додаци
20. Ступање на снагу

Додатак А Програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Србија, у оквиру компоненте Прекогранична сарадња инструмента за претприступну помоћ ИПА, за 2010-2011. годину, усвојен Одлуком Комисије Ц(2010)6948 од 4. октобра 2010.

Додатак Б Оквирни споразум између Комисије Европских заједница и Босне и Херцеговине од 20. фебруара 2008.

Додатак Ц Извјештавање

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

и

ЕВРОПСКА КОМИСИЈА

у даљњем тексту заједнички као "Стране", или појединачно као "држава корисница" у случају Босне и Херцеговине, или "Комисија", у случају Европске комисије.

С обзиром на то да:

- (а) Дана 1. августа 2006., Савјет Европске уније усвојио је Уредбу (ЕЗ) бр. 1085/2006 којом се успоставља инструмент претприступне помоћи (даље у тексту: "Оквирна уредба о ИПА"). На снази од 1. јануара 2007. године, овај инструмент представља јединствену правну основу за обезбјеђење финансијске помоћи државама кандидатима и државама потенцијалним кандидатима у њиховим настојањима да ојачају политичке, економске и институционалне реформе у циљу коначног постајања чланицама Европске уније.
- (б) Дана 12. јуна 2007., Комисија је усвојила Уредбу (ЕЗ) бр. 718/2007 о провођењу оквирне уредбе о ИПА, којом утврђује правила о управљању и контроли (даље у тексту: "Уредба о провођењу ИПА").
- (ц) Помоћ Европске уније у оквиру инструмента претприступне помоћи треба и даље да подржава државе кориснице у њиховим напорима на јачању демократских институција и владавине права, реформе јавне управе, провођења економских реформи, поштовања људских као и мањинских права, унапређењу једнакости полова, подршке развоју цивилног друштва и унапређењу регионалне сарадње као и помирења и обнове, и доприношења одрживом развоју и смањењу сиромаштва.

За потенцијалне државе кандидате, помоћ Европске уније може такође да укључи одређено усклађивање са *правном стечвином ЕУ (acquis)*, као и подршку за инвестиционе пројекте, усмјерену нарочито на изградњу капацитета за управљање у подручјима регионалног развоја, развоја људских ресурса и руралног развоја.

- (д) Стране су 20. фебруара 2008. закључиле Оквирни споразум у којем се утврђују општа правила за сарадњу и провођење помоћи Европске уније у оквиру Инструмента претприступне помоћи.
- (е) Дана 18. децембра 2007., Одлуком Ц(2007)6344 усвојен је „вишегодишњи Програм прекограничне сарадње између Босне и Херцеговине и Србије“ за 2007-2013., и ревидиран Одлуком Ц(2010)6948 од 4. октобра 2010. (даље у тексту „програм“). Овај програм ће проводити Комисија на централизованом основу.
- (ф) За провођење овог програма потребно је да Стране закључе Споразум о финансирању да би се одредили услови за доставу помоћи Европске уније, правила и процедуре које се тичу исплате везане за такву помоћ и услове под којима ће се управљати помоћи.

СПОРАЗУМЈЕЛЕ СУ СЕ О СЉЕДЕЋЕМ:

1 ПРОГРАМ

Комисија ће дати допринос, путем додјеле бесповратних средстава, финансирању сљедећег програма, који је наведен у Додатку А овог Споразума:

Број програма: Босна и Херцеговина 2011/022-391 (ЦРИС)

Назив: Програм прекограничне сарадње између Босне и Херцеговине и Србије у оквиру компоненте Прекогранична сарадња Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) за 2010. и 2011. годину. Овај Споразум о финансирању обухваћа само допринос Европске уније за 2011. годину.

2 ПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА

- 1) Програм ће на централизованом основу проводити Комисија, у смислу члана 53.а Уредбе Савјета (ЕЗ Еуратом) бр. 1605/2002 о Уредби о финансирању која се примјењује на општи буџет Европских заједница, како је коначно измијењена Уредбом (ЕЗ, Еуратом) бр. 1525/2007 од 17. децембра 2007. (даље у тексту: „Уредба о финансирању“).
- 2) Програм ће се проводити у складу са одредбама Оквирног споразума о правилима за сарадњу у вези са финансијском помоћи Европске уније Босни и Херцеговини и провођењем помоћи у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА), закљученог између Страна 20. фебруара 2008. (даље у тексту: "Оквирни споразум"), који је наведен у Додатку Б овог Споразума.

3 СТРУКТУРЕ И ОРГАНИ СА НАДЛЕЖНОСТИМА

- 1) Држава корисница ће одредити националног координатора за ИПА, у складу са Оквирним споразумом, који ће дјеловати као представник државе кориснице vis-à-vis Комисије. Он/а ће обезбиједити да се одржава тијесна веза између Комисије и државе кориснице с обзиром на општи процес приступања као и на претприступну помоћ ЕУ-а у склопу ИПА.
- 2) Национални координатор за ИПА одговоран је и за координацију учешћа државе кориснице у релевантним прекограничним програмима, као и у међудржавним, међурегионалним и програмима за морске сливове у оквиру других инструмената Европске уније.
- 3) Држава корисница успоставља оперативну структуру за дио програма који се проводи на њеном државном подручју. Њене функције и надлежности наведене су у прекограничном програму, изузев тендера, уговарања и плаћања, који су одговорност Комисије.
- 4) Оперативна структура уско сарађује у провођењу овог програма са оперативним структурама Србије.

- 5) Оперативне структуре држава учесница успостављају заједнички технички секретаријат ради помоћи оперативним структурама и заједничком надзорном одбору из члана 142. ИПА provedбене уредбе у извршавању њихових односних дужности.

Заједнички технички секретаријат може да има представништва успостављена у свакој држави учесници.

4 ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирање провођења овог Споразума је како слиједи:

- (а) Допринос Европске уније за 2011. годину утврђен је на највише 700.000 ЕВР (седамсто хиљада евра) за дио програма који се односи на Босну и Херцеговину, како је наведено у Прилогу А1 Додатка А овом Споразуму. Међутим, плаћања доприноса Европске уније од стране Комисије извршиће се унутар лимита доступних средстава.
- (б) Трошак националних структура и органа које успостави држава корисница ради провођења овог програма сноси држава корисница, уз изузетак трошкова из члана 94. став 1. тачка (ф) ИПА provedбене уредбе, како је детаљније наведено у Додатку А овог Споразума.

5 РОК ЗА УГОВАРАЊЕ

- 1) Појединачни уговори и споразуми, којима се проводи овај Споразум, склапају се најкасније двије године од датума склапања овог Споразума.
- 2) У оправданим случајевима овај рок за уговарање може да се продужи прије завршног датума на највише три године од датума склапања овог Споразума.
- 3) Сва средства за која уговор није склопљен прије рока за уговарање отказују се.

6 РОК ЗА ИЗВРШЕЊЕ УГОВОРА

- 1) Уговори се морају извршити у року највише 2 године од завршног датума уговарања.
- 2) Рок за извршење уговора може да буде продужен прије завршног датума у оправданим случајевима.

7 РОК ИСПЛАТЕ

- 1) Исплата средстава мора да се изврши најкасније годину дана након коначног датума за извршење уговора.

- 2) Рок за исплату средстава може да се продужи прије завршног датума у оправданим случајевима.

8 ПОСТУПАЊЕ СА ПРИМИЦИМА

- 1) Примисици у сврху ИПА-е укључују приход остварен неком активности, током периода њеног суфинансирања, од продаје, најмова, накнада за услуге/уписнина или друге еквивалентне примитке изузев:
 - (а) примитака остварених током економског вијека трајања суфинансираних инвестиција у случају инвестиција у фирме;
 - (б) примитака остварених унутар оквира мјере финансијског инжењеринга, укључујући капитал предузећа и кредитне фондове, гаранције, лизинг;
 - (ц) гдје је примјењиво, доприноса из приватног сектора за суфинансирање активности, што се исказује са јавним доприносом у финансијским таблицама програма.
- 2) Примисици како су одређени у претходном ставу 1. представљају доходак који се одузима од износа прихватљивих трошкова за односну активност. Најкасније до затварања програма, такви примисици се одузимају од релевантних прихватљивих трошкова активности у цјелини или сразмјерно, зависно од тога јесу ли остварени у цијелости или само дјеломично суфинансираном активности.

9 ПРИХВАТЉИВОСТ ТРОШКОВА

- 1) Трошкови у склопу програма у Додатку А прихватљиви су за допринос Европске уније уколико су стварно настали након потписивања овог Споразума.
- 2) Сљедећи трошкови нису прихватљиви за допринос Европске уније у оквиру програма у Додатку А:
 - а) порези, укључујући порезе на додатну вриједност;
 - б) царинске и увозне таксе, или други трошкови;
 - ц) куповина, најам или закуп земљишта и постојећих зграда;
 - д) новчане казне, финансијске казне и трошкови спорова;
 - е) оперативни трошкови;
 - ф) употребљавана опрема;
 - г) банковни трошкови, трошкови гаранција и слични трошкови;
 - х) трошкови конверзије, трошкови курсних накнада и разлика повезани са било којим од саставних појединачних евро рачуна, као и други чисто финансијски издаци;
 - и) нефинансијски доприноси;

ј) камата на дуг.

3) Одступајући од претходног става 2. изнад, сљедећи трошкови су прихватљиви:

а) порези на додатну вриједност, ако су испуњени сљедећи услови:

і. не могу се вратити на било који начин;

іі. утврђено је да их сноси крајњи корисник, и

ііі. јасно су утврђени у пројектном приједлогу.

б) трошкови за транснационалне финансијске трансакције;

ц) у случају да провођење неке активности захтијева отварање засебног рачуна или више њих, банковни трошкови за отварање и вођење тих рачуна;

д) накнаде за правне савјете, јавнобилежничке накнаде, трошкови техничких или финансијских стручњака и рачуноводствени или ревизијски трошкови, ако су директно повезани са суфинансираном активношћу и потребни за њену припрему или провођење;

е) трошак гаранција које даје банка или друге финансијске институције, до оне мјере до које гаранције захтијева национално законодавство или законодавство Европске уније;

ф) општи трошкови, под условом да су базирани на стварним трошковима који се могу приписати провођењу предметне активности. Јединствене стопе на основу просјечних трошкова не смију прећи 25% оних непосредних трошкова неке активности који могу да утичу на ниво општих трошкова. Обрачун се уредно документује и периодички прегледава;

г) купња земљишта за износ до 10% прихватљивих издатака односне активности.

4) Осим техничке помоћи за прекогранични програм из члана 94. ИПА проведбене уредбе, прихватљиви су сљедећи издаци које плаћају јавни органи у припреми или провођењу неке активности:

а) трошкови стручних услуга које пружа јавни орган осим крајњег корисника у припреми или провођењу неке активности;

б) трошкови пружања услуга повезаних са припремом и провођењем неке активности које пружа јавни орган који је уједно и крајњи корисник и који изводи неку активност за свој властити рачун без других вањских пружатеља услуга ако су додатни трошкови и ако се односе на издатке стварно и непосредно плаћане за суфинансирану активност.

Односни јавни орган или фактурише трошкове из тачке (а) овог става крајњем кориснику или потврђује те трошкове на основу докумената једнаке доказне

вриједности који допуштају утврђивање стварних трошкова које је тај орган платио за ту активност.

Трошкови из тачке (б) овог става морају да буду потврђени помоћу докумената који допуштају утврђивање стварних трошкова које је односни јавни орган платио за ту активност.

- 5) Не доводећи у питање одредбе ставова 1 до 4, даљња правила о прихватљивости издатака могу да се одреде у прекограничном програму у Додатку А овом Споразуму.

10 ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНАТА

- 1) Сви документи везани за програм у Додатку А чуваће се најмање пет година од датума на који Европски парламент одобри исплату за буџетску годину на коју се документ односи.
- 2) У случају да програм у Додатку А није коначно затворен у року утврђеном у горњем ставу 1., документи који се на њега односе чуваће се до краја године након оне у којој је програм у Додатку А затворен.

11 МАПА ПУТА ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈУ БЕЗ EX-ANTE КОНТРОЛА

- 1) Држава корисница успоставља детаљну мапу пута са индикативним мјерилима и временским ограничењима за постизање децентрализације са *ex-ante* контролама од стране Комисије. Додатно, држава корисница ће успоставити индикативну мапу пута за постизање децентрализације без *ex-ante* контрола од стране Комисије.
- 2) Комисија надзире провођење мапа пута наведених у ставу 1., и узима у обзир резултате које је држава корисница постигла у овом контексту, нарочито у пружању помоћи. Мапа пута за постизање децентрализације без *ex-ante* контрола може да се односи на постепено одрицање од разних врста *ex-ante* контроле.
- 3) Држава корисница редовно извјештава Комисију о напретку оствареном у провођењу ове мапе пута.

12 ТУМАЧЕЊЕ

- 1) Ако нема изричите одредбе супротне овом Споразуму, појмови који се користе у овом Споразуму носе исто значење које им је приписано у Оквирној уредби о ИПА и Уредби о провођењу ИПА.
- 2) Ако у овом Споразуму нема изричите супротне одредбе, позивање на овај Споразум представља позивање на овај Споразум како је повремено измијењен, допуњен или замијењен.
- 3) Свако позивање на уредбе Савјета или Комисије односи се на ону верзију тих уредби како је назначено. Уколико је потребно, измјене тих уредби пренијеће се у овај Споразум помоћу измјена и допуна.

- 4) Наслови у овом Споразуму немају правно значење и не утичу на његово тумачење.

13 ДЈЕЛОМИЧНА НИШТАВОСТ И НЕНАМЈЕРНЕ ПРАЗНИНЕ

- 1) Уколико нека одредба овог Споразума јест или постане ништава, или ако овај Споразум садржи ненамјерне празнине, то неће утицати на ваљаност осталих одредби овог Споразума. Стране ће замијенити ништаву одредбу ваљаном одредбом која ће бити што је могуће ближа сврси и намјери ништаве одредбе.
- 2) Стране ће поунити све ненамјерне празнине одредбом која најбоље одговара сврси и намјери овог Споразума, у складу са Оквирном уредбом о ИПА и Уредбом о провођењу ИПА.

14 ПРЕГЛЕД И ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ

- 1) Провођење овог Споразума предмет је периодичних прегледа у вријеме које Стране међусобно договарају.
- 2) Свака измјена и допуна договорена између Страна биће у писаном облику и биће дио овог Споразума. Таква измјена и допуна ступа на снагу на датум који одреде Стране.

15 ПРЕСТАНАК

- 1) Не доводећи у питање став 2., овај Споразум престаје осам година након потписивања. Овај престанак не искључује могућност за Комисију да изврши финансијске исправке у складу са чланом 56. Уредбе о провођењу ИПА.
- 2) Овај Споразум може да оконча било која Страна уз писано обавјештење другој Страни. Такав престанак ступа на снагу шест календарских мјесеци од датума писане обавијести.

16 РЈЕШАВАЊЕ РАЗЛИКА

- 1) Разлике настале услед тумачења, управљања и провођења овог Споразума, на било којем нивоу и свим нивоима учешћа, рјешаваће се мирним путем консултацијама између Страна.
- 2) У случају да се не успије ријешити мирним путем, свака Страна може питање да поднесе на арбитражу у складу са Изборним правилима о арбитражи између међународних организација и држава Сталног арбитражног суда на снази на датум потписивања овог Споразума.
- 3) Језик који ће се користити у арбитражним поступцима је енглески језик. Орган за именовање биће Генерални секретар Сталног арбитражног суда на писани захтјев који подноси нека од Страна. Одлука Арбитра је обавезујућа за све Стране и на њу нема жалбе.

17 ОБАВЈЕШТЕЊА

- 1) Сва обавјештења у вези са овим Споразумом биће у писаној форми и на енглеском језику. Свако обавјештење мора да буде потписано и достављено као оригинални документ или путем факса.
- 2) Сва обавјештења у вези са овим Споразумом морају се слати на следеће адресе:

За Комисију:

Канцеларија директора Пјера Мирела
Европска комисија
Општа управа за проширење /Ц
Руе де ла Лои 170
Б-1049 Брисел, Белгија
Факс: +32 229 68727

За државу корисницу:

Гђа Невенка Савић
Национални координатор за ИПА
Дирекција за европске интеграције
Трг БиХ 1
71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Факс: +387 33 703 198

18 БРОЈ ОРИГИНАЛА

Овај Споразум састављен је у два оригинална примјерка на енглеском језику.

19 ДОДАЦИ

Додаци А, Б и Ц чине саставни дио овог Споразума.

20 СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Овај Споразум ступа на снагу на датум потписивања. Уколико га Стране потпишу на различите датуме, овај Споразум ступа на снагу на датум кад га потпише друга од двију Страна.

Потписано, за и у име Комисије,

Госп. Пјер Мирел, с.р.
Директор,
Брисел, Белгија

Датум:

Потписано, за и у име Босне и Херцеговине,

Гђа Невенка Савић, с.р.
Национални координатор за ИПА
Сарајево, Босна и Херцеговина

Датум: 24. октобар 2012. године

ДОДАТАК А

ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА - СРБИЈА, У ОКВИРУ КОМПОНЕНТЕ ПРЕКОГРАНИЧНА САРАДЊА ПРОГРАМА ИПА, ЗА 2010-2011. ГОДИНУ УСВОЈЕН ОДЛУКОМ КОМИСИЈЕ Ц(2010)6948, ДАНА 4. ОКТОБРА 2010. ГОДИНЕ

ПРИЛОГ А1:

Приједлог финансирања за 2010-2011. годину програма прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Србија усвојеног Одлуком Комисије Ц(2010)6948, дана 4. октобра 2010. године

ПРИЛОГ А2:

Програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Србија 2007-2013. ревидиран Одлуком Комисије Ц(2010)6948, дана 4. октобра 2010. године

ДОДАТАК Б

**ОКВИРНИ СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ КОМИСИЈЕ ЕВРОПСКИХ
ЗАЈЕДНИЦА И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ОД 20.
ФЕБРУАРА 2008.**

ДОДАТАК Ц ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

- 1) Оперативне структуре земаља корисница које учествују у прекограничном програму, подnose Комисији и надлежним државним координаторима за ИПА годишњи извјештај и коначни извјештај о реализацији програма прекограничне сарадње након што заједнички надзорни одбор изврши анализу.

Годишњи извјештај подноси се до 30. јуна сваке године, а први пут у другој години након усвајања програма прекограничне сарадње.

Коначни извјештај о реализацији програма подноси се најкасније шест мјесеци након окончања програма прекограничне сарадње

- 2) Извјештаји из става 1. требало би да садрже информације о:

- a) Постигнутом напретку у реализацији програма и приоритета прекограничне сарадње у вези са специфичним, доказивим циљевима, уз квантификацију, гдје год и кад год је квантификација могућа, уз коришћење индикатора утврђених чланом 94(1)(д) Уредбе о провођењу ИПА-е на нивоу осе приоритета;

- b) Предузетим корацима од стране оперативних структура и/или Заједничког надзорног одбора у циљу обезбјеђења квалитета и дјелотворности реализације, нарочито:

- Мјере праћења и вредновања, укључујући одредбе о начину сакупљања података;
- Кратак опис свих значајних проблема у реализацији програма прекограничне сарадње и предузетих мјера;
- Искоришћеност техничке помоћи.

- c) Предузете мјере у циљу оглашавања и промовисања програма прекограничне сарадње.

Гдје је то прикладно, информације из тачака а) до ц) овог става могу се дати у сажетом облику.

Информације из тачке б) не морају да се укључе ако није било значајне промјене од претходног извјештаја.

ПРИЛОГ А1
ПРИЈЕДЛОГ ФИНАНСИРАЊА ЗА 2010. и 2011. ГОДИНУ
ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ
СРБИЈА - БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Корисници	Србија и Босна и Херцеговина
ЦРИС број	Србија 2010/022-392; 2011/022-393 Босна и Херцеговина 2010/022-390; 2011/022-391
Година	2010. и 2011.
Трошак	2010.: Србија: 1,0 милион евра Босна и Херцеговина: 0,7 милиона евра Укупна вриједност ИПА доприноса: 1,7 милиона евра 2011.: Србија: 1,0 милион евра Босна и Херцеговина: 0,7 милиона евра Укупна вриједност ИПА доприноса: 1,7 милиона евра
Оперативне структуре	Србија: Уред Србије за европске интеграције; Сектор за прекограничне и транснационалне програме Босна и Херцеговина: Дирекција за европске интеграције, Савјет министара
Уговорни орган/Проведбени орган	За Србију: Европска комисија За Босну и Херцеговину: Европска комисија
Коначни датум за склапање Споразума о финансирању	За средства за 2010.: најкасније до 31. децембра 2011. За средства за 2011.: најкасније до 31. децембра 2012.
Коначни датум за уговарање	2 године након датума склапања сваког споразума о финансирању. Нема рока за пројекте ревизије и евалуације које покрива овај Споразум о финансирању, како је наведено у члану 166(2) Уредбе о финансирању. Ови датуми односе се и на национално суфинансирање.
Коначни датум за извршење	2 године након завршног датума за уговарање за сваки споразум о финансирању. Ови датуми односе се и на национално суфинансирање.
Шифра сектора	33210 (15%), 43040 (15%), 41010 (15%), 32130 (15%), 16061 (15%), 11120 (15%), 91010 (15%)
Предметне буџетске линије	22.020401
Носиоци	ЕЛАРГ (Општа управа за проширење) Јединица Ц2 за

програмирања	Србију
Носиоци провођења	За Србију: Делегација ЕУ у Србији, Сектор за операције За Босну и Херцеговину: Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини, Сектор за операције

2. САЖЕТАК

2.1. Увод

2.1.1. Повезаност са МИПД-ом

Одговарајући Вишегодишњи индикативни плански документи (МИПД) за период од 2009. до 2011. за Србију и Босну и Херцеговину указују да је општи циљ програма прекограничне сарадње Србија – Босна и Херцеговина окупити људе, заједнице и економије прихватљивих подручја да би заједнички учествовали у развоју подручја сарадње, коришћењем својих људских, природних, културних и економских ресурса и предности са општим циљем подстицања економија, јачања одрживог развоја и смањења релативне изолације прихватљивих подручја јачањем заједничких институционалних мрежа и капацитета људских ресурса.

2.1.2. Процес програмирања

Прекогранични програм између Босне и Херцеговине и Србије проводи се током периода од 2007. до 2013. године. Овај стратешки документ заснива се на заједничком раду на стратешком планирању између двије земље и такође је резултат обимног процеса консултација са локалним заинтересованим странама и могућим корисницима.

Програм се проводи у обје земље путем централизованог управљања. Државне власти у ове двије земље јачају капацитете и раде на акредитацији структура провођења у циљу што бржег преласка на децентрализовано управљање.

Процес програмирања одиграо се од децембра 2006. до маја 2007. године. Државне власти и оперативне структуре су у изради програма добиле помоћ од Пројекта за развој институција за прекограничну сарадњу (ЦБИБ), регионалног пројекта који финансира Еуропска унија.

У складу са чланом 93(1) Уредбе о провођењу ИПА-е, на иницијативу Комисије, у договору са државама учесницама, прекогранични програм је измијењен и допуњен да би се ажурирао план финансирања тако да се додају дотације за 2010. и 2011. годину, у складу са ревизијом Вишегодишњег индикативног финансијског оквира за период од 2010. до 2012. године. Измјене и допуне обухватају и нека мања прилагођавања.

2.1.3. Попис прихватљивих и придружених подручја

У Босни и Херцеговини прихватљива подручја су: Сарајевска регија и Сјевероисточна регија. Све општине укључене у ове двије регије сматрају се стога прихватљивим.

Прихватљиви окрузи у Србији су: Сремски, Мачвански, Златиборски и Колубарски. Све општине укључене у ове округе сматрају се прихватљивим.

2.2. Општи циљ(еви) програма

Општи циљ је окупити људе, заједнице и економије прихватљивих подручја да би заједнички учествовали у развоју подручја сарадње, коришћењем својих људских, природних, културних и економских ресурса и предности са општим циљем подстицања економија, јачања одрживог развоја и смањења релативне изолације прихватљивог подручја јачањем заједничких институционалних мрежа и капацитета људских ресурса.

2.3. Приоритетна оса, повезане мјере и њихови посебни аспекти у вези са провођењем буџета за 2010-2011. годину

Приоритети и мјере дефинисане у овом прекограничном програму су структурисане на такав начин да поштују и обезбјеђују провођење појединачних циљева. Нарочито, утврђен је један приоритет прекограничне сарадње. Други приоритет тиче се техничке помоћи те обезбјеђује ефикасно управљање и провођење програма.

Приоритет 1.: Подршка социјалној и економској кохезији кроз акције за побољшање физичке, привредне, социјалне и институционалне инфраструктуре и капацитета.

Мјера 1.: Побољшање продуктивности и конкурентности економских, руралних и околишних ресурса подручја.

Мјера је намијењена за унапређење заједничких напора на постизању ефикаснијег коришћења ресурса прихватљивих подручја. Мада на државном нивоу свака земља има своје приоритете, и проводи различите политике да би остварила своје циљеве, постоји велики број могућности за сарадњу међу сусједним заједницама које су комплементарне са активностима на државном нивоу. Примјери су: сарадња између локалних власти на координацији активности као што су просторно планирање, околишне активности у граничним подручјима, хитне службе и активности образовања и обуке одраслих. Прекогранична сарадња између пословних група за подршку, у вези са заштитом околиша и са циљем усклађивања образовних програма са потребама привреде, пољопривреде и пословног окружења подручја (нпр. развој туризма).

Корисници ће бити (овај списак није коначан):

- Локалне самоуправе и њихове институције, укључујући јавна комунална предузећа, болнице, медицинске и службе хитне помоћи;
- Школе, библиотеке, институције културе, друштвени домови, културна, историјска или спортска друштва итд;
- Невладине, непрофитне организације;
- Организације за подршку развоја предузетништва, као што су привредне коморе, бизнис центри, удружења МСП, секторска удружења, локална удружења трговаца итд.
- Регионалне и локалне развојне агенције;

- Институције надлежне за заштиту природе или управљање националним парковима и јавне управе;
- Јавни – и приватни – органи за пружање подршке запошљавању (центри за запошљавање, бирои рада итд.)
- Школе, факултети и универзитети у програмској области, укључујући и институције за стручно усавршавање и преквалификацију;
- Еврорегије.

Мјера 2. Прекограничне иницијативе са циљем размјене људи и идеја ради јачања професионалне и сарадње грађанског друштва.

Намјена ове мјере је довести до интензивније сарадње између заједница на нивоу општина и развити заједничке интересе између становника као и стручних група. Она ће подржати мање пројекте и активности непосредног контакта људи (*people-to-people*). Ова мјера користиће економским активностима у граничним подручјима, и такође пружити могућности за прослављање њихових културних, историјских, етничких, образовних и спортских веза.

Корисници ће бити (овај списак није коначан):

- Локалне самоуправе и њихове институције, укључујући јавна комунална предузећа, болнице, медицинске и службе хитне помоћи;
- Школе, библиотеке, институције културе, друштвени домови, културна, историјска или спортска друштва итд.;
- Невладине, непрофитне организације;
- Организације за подршку развоја предузетништва, као што су привредне коморе, бизнис центри, удружења МСП, секторска удружења, локална удружења трговаца итд.
- Регионалне и локалне развојне агенције;
- Институције надлежне за заштиту природе или управљање националним парковима и јавне управе;
- Јавни – и приватни – органи за пружање подршке запошљавању (центри за запошљавање, бирои рада итд.)
- Школе, факултети и универзитети у програмској области, укључујући и институције за стручно усавршавање и преквалификацију;
- Еврорегије.

Приоритет 2. Техничка помоћ са циљем јачања административног капацитета у управљању и провођењу ЦБЦ програма.

Приоритетна оса техничке помоћи покрива активности припреме, управљања, праћења, евалуације, информисања и контрола везане за провођење програма, заједно са активностима за јачање административног капацитета за провођење програма до највише 10% доприноса Заједнице додијеленог програму. Приоритет техничке помоћи, као сви приоритети ЦБЦ програма, захтијева 15% суфинансирања из националних фондова (чл. 90(2) ИПА ИР).

С обзиром да релевантне националне власти (оперативне структуре или ЦБЦ координатор – у смислу чл. 22(2) Уредбе о провођењу ИПА) уживају де факто монополистичку ситуацију (у смислу члана 168., (1) (ц) Проведбених правила уз Финансијску уредбу) за провођење прекограничног програма, Комисија (делегације Европске комисије) и релевантни национални органи успоставиће појединачне директне споразуме о бесповратним средствима без позива на доставу приједлога пројеката у оквиру приоритета техничке помоћи. Директни споразуми о бесповратним средствима могу се потписати одмах након потписивања финансијских споразума.

Допуштено је подговарање активности покривених директном погодбом (нпр. техничка помоћ, евалуација, промоција итд.) у складу са чланом 120. Финансијске уредбе¹ и чланом 184. Проведбених правила² уз Финансијску уредбу.

Средства техничке помоћи користиће се за подршку активностима оперативних структура и Заједничког надзорног одбора. Средства техничке помоћи могу се користити за покривање трошкова управљања и провођења програма у свакој држави учесници. Они могу да укључују, између осталог, следеће трошкове:

- подршка оперативним структурама и Заједничком надзорном одбору;
- функционисање Заједничког техничког секретаријата и његове испоставе;
- трошкови учествовања на различитим састанцима везаним за провођење програма;
- административне и оперативне трошкове, укључујући трошкове припреме, праћења и евалуације програма, оцјењивања и одабира активности, организацију састанака везаних за програм, провођење, информисање и трошкове промоције.

Приједлог распореда и индикативни износи за провођење мјера:

За Приоритет 1, условно је предвиђено покретање два позива за достављање пројектних приједлога: један везан за укупан износ средстава за 2010. годину, који ће условно бити објављен у другој половини 2010.; други који покрива укупан износ средстава за 2011. годину, који ће условно бити објављен у другој половини 2011.

Најважнији критеријуми одабира и додјеле бесповратних средстава треба да буду они утврђени у практичном водичу (ПРАГ) за процедуре уговарања вањских помоћи ЕУ-а. Детаљни критеријуми одабира и додјеле биће утврђени у Позиву за достављање пројектних приједлога - Пријавном пакету (Смјернице за подносиоце пројектних приједлога).

За бесповратна средства која се додјељују путем Позива за достављање пројектних приједлога могуће је коришћење паушалних износа и/или јединствених стопа финансирања (у складу са чл. 181. Проведбених правила Финансијске уредбе), до износа од 25.000 евра по гранту. Детаљни услови коришћења паушалних износа и/или јединствених стопа финансирања биће, по потреби, укључени у текст Позива за достављање пројектних приједлога - Смјерница за подносиоце пројектних приједлога.

За Приоритет 2, с обзиром да надлежни национални органи (оперативне структуре у Србији и Босни и Херцеговини) уживају *de facto* монопол (у смислу члана 168., став 1.,

¹ Уредба 1605/2002 (ОЈ Л 248, 16.09.2002., стр. 1)

² Уредба 2342/2002 (ОЈ Л 357, 31.12.2002., стр. 1)

тачка ц Проведбених правила³ Финансијске уредбе⁴) за провођење прекограничног програма, релевантни уговорни органи у обје земље успоставиће појединачне директне споразуме о бесповратним средствима без објаве позива за достављање пројектних приједлога са оперативним структурама за износе предвиђене у Приоритету 2. техничке помоћи у свакој земљи. Оперативним структурама допуштено је подуговарање активности покривених директном погодбом (нпр. техничка помоћ, евалуација, промоција итд.) у складу са чланом 120. Финансијске уредбе и чланом 184. Проведбених правила уз Финансијску уредбу. Директни споразуми о бесповратним средствима могу да се потпишу одмах након потписивања финансијских споразума. У сврху ефикасне употребе средстава техничке помочи, потребна је тијесна координација између националних органа (Оперативне структуре, ЦБЦ координатори) држава учесница.

2.4. Преглед прошлог и постојећег искуства са прекограничном сарадњом, укључујући претходно стечена искуства и координацију донатора

Србија

Претходно искуство

И Србија и Босна и Херцеговина имају искуства са прекограничном сарадњом на њиховим вањским границама. Србија има искуство са четири програма, са Бугарском, Румунијом, Мађарском и Италијом, као и са транснационалним програмом – ЦАДСЕС. Босна и Херцеговина има ограниченије искуство, јер је учествовала само у Јадранском програму за сусједство са Италијом и у програму ИНТЕРРЕГ ШБ ЦАДСЕС.

Стечена искуства

Досадашње искуство у сарадњи пограничних подручја показало је да је квалитетна фаза припреме најважнија прије покретања било каквих активности. Да би прекогранична сарадња била ефикасна, кључно је постојање доброг разумијевања правила и процедура, адекватног капацитета и функционалних управљачких органа. Резултати тематске евалуације Програма прекограничне сарадње Пхаре 1999-2003 узеше се у обзир.

Координација донатора

Амбасаде држава чланица ЕУ у обје земље и Међународне финансијске институције консултовани су о програму. Достављени коментари су узети у обзир.

2.5. Хоризонтална питања

Програм ће промовисати одрживо управљање околишем кроз унапређење сарадње међу институцијама за провођење заједничких мјера за заштиту околиша.

Програм ће такође подржати родно освијештене политике и политике једнаких могућности кроз одабир пројеката који посебну пажњу поклањају једнаким

³ Уредба 2342/2002 (ОЈ Л 357, 31.12.2002., стр. 1)

⁴ Уредба 1605/2002 (ОЈ Л 248, 16.09.2002., стр. 1)

могућностима за полове, мањине и лица са инвалидитетом у складу са принципима Европске уније.

Заједничке пријаве морају да обухвате оба дијела пројекта и испуњавају сљедеће критеријуме:

- користити партнерима са обје стране границе;
- подржавати везе између релевантних институција и организација са обје стране границе;
- подстицати једнако учешће жена и маргинализованих група;
- испуњавати нарочите потребе етничких мањина;
- бити околишно одрживи.

Пројектни партнери треба да успоставе договорене координационе механизме да би синхронизовали заједничке пројекте током читавог њиховог провођења.

2.6. Услови

НА

2.7. Мјерила

2010.	Н	Н+1 (кумулативно)	Н+2 (кумулативно)
Број директних споразума о бесповратним средствима у Србији	0	0	1
Број директних споразума о бесповратним средствима у Босни и Херцеговини	0	1	1
Број заједничких позива на доставу приједлога пројеката објављених у Србији и у Босни и Херцеговини	1	1	1
Стопа уговарања (%) у Србији	0	100	100
Стопа уговарања (%) у Босни и Херцеговини	0	100	100

“Н” је датум склапања Споразума о финансирању.

2011.	Н	Н+1 (кумулативно)	Н+2 (кумулативно)
Број директних споразума о бесповратним средствима у Србији	0	0	1
Број директних споразума о бесповратним средствима у Босни и Херцеговини	0	1	1
Број заједничких позива на доставу приједлога пројеката	1	1	1

објављених у Србији и у Босни и Херцеговини			
Стопа уговарања (%) у Србији	0	100	100
Стопа уговарања (%) у Босни и Херцеговини	0	100	100

“Н” је датум склапања Споразума о финансирању.

2.8. Мапа пута за децентрализацију управљања фондовима Европске уније без ex-ante контрола Комисије

У **Босни и Херцеговини**, Стратегија за провођење децентрализованог система провођења (ДИС) усвојена је у јулу 2008. године. У априлу 2010. године, Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је одлуку о именовању Надлежног службеника за акредитовање (ЦАО), Државног службеника за овјеравање (НАО), и Националног координатора за ИПА (НИПАЦ). ЦФЦУ (Централна јединица за финансије и уговарање) и Национални фонд (НФ) успостављени су у Министарству финансија и трезора и раде иако нису још у потпуности попуњени особљем. Надлежне органе Босне и Херцеговине у њиховим настојањима у вези са децентрализацијом подржава Комисија кроз велики број пројеката техничке помоћи за припрему структура за све ИПА компоненте.

Влада у **Србији** успоставила је у јануару 2008. године ДИС план за децентрализацију (који је дорађен у марту 2009. године), док је стратегија за припрему ДИС акредитације направљена и достављена Комисији у априлу 2008. године.

Службеник надлежан за акредитацију (ЦАО) (министар финансија) и Национални ИПА координатор (НИПАЦ) (потпредсједник Владе за европске интеграције) именовани су Одлуком владе од 21. августа 2008. године.

На основу критеријума од стране Службеника надлежног за акредитацију (ЦАО), Национални службеник за овјеравање (НАО), државни секретар министарства финансија и трезора, изабран је 29. јануара 2009. године.

Већина органа и власти као што су директор Националног фонда (НФ), директор Централне јединице за финансирање и уговарање су већ именовани, а након Ноте ДГ ЕЛАРГ-а, Србија разматра оснивање Оперативне структуре (ОС) за ИПА Компоненту II. Извјештај о процјени недостатака (ИПН) везано за имплементацију ИПА компоненти I и II унутар ДИС-а завршен је у јуну 2009. године, док је техничка помоћ за рјешавање недостатака истих компоненти започела у децембру 2009. године и још увијек је у провођењу.

3. БУЏЕТ ЗА 2010. И 2011. ГОДИНУ

3.1. Индикативна финансијска таблица за 2010. годину за Србију

	ЕУ – ИПА помоћ		Национално суфинансирање		Укупно	
	ЕВР	% ⁽¹⁾	ЕВР	% ⁽¹⁾	ЕВР	% ⁽²⁾

	(a)		(б)		(ц)=(а)+(б)	
Приоритетна оса 1	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Приоритетна оса 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
УКУПНО	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Изражено у % укупног износа (ИПА и Национално суфинансирање) (стубац (ц))

⁽²⁾ Изражено у % укупног износа ступца (ц). Означава релативну вриједност сваког приоритета у поређењу са укупним фондом (ИПА + Национално)

3.2. Индикативна финансијска таблица за 2010. годину за Босну и Херцеговину

	ЕУ – ИПА помоћ		Национално суфинансирање		Укупно	
	ЕВР (а)	% ⁽¹⁾	ЕВР (б)	% ⁽¹⁾	ЕВР (ц)=(а)+(б)	% ⁽²⁾
Приоритетна оса 1	630.000	85	111.176	15	741.176	90
Приоритетна оса 2	70.000	85	12.353	15	82.353	10
УКУПНО	700.000	85	123.529	15	823.529	100%

⁽¹⁾ Изражено у % укупног износа (ИПА и Национално суфинансирање) (стубац (ц))

⁽²⁾ Изражено у % укупног износа ступца (ц). Означава релативну вриједност сваког приоритета у поређењу са укупним фондом (ИПА + Национално)

3.3. Индикативна финансијска таблица за 2011. годину за Србију

	ЕУ – ИПА помоћ		Национално суфинансирање		Укупно	
	ЕВР (а)	% ⁽¹⁾	ЕВР (б)	% ⁽¹⁾	ЕВР (ц)=(а)+(б)	% ⁽²⁾
Приоритетна оса 1	900.000	85	158.824	15	1.058.824	90
Приоритетна оса 2	100.000	85	17.647	15	117.647	10
УКУПНО	1.000.000	85	176.471	15	1.176.471	100%

⁽¹⁾ Изражено у % укупног износа (ИПА и Национално суфинансирање) (стубац (ц))

⁽²⁾ Изражено у % укупног износа ступца (ц). Означава релативну вриједност сваког приоритета у поређењу са укупним фондом (ИПА + Национално)

3.4. Индикативна финансијска таблица за 2011. годину за Босну и Херцеговину

	ЕУ – ИПА помоћ		Национално суфинансирање		Укупно	
	ЕВР (а)	% ⁽¹⁾	ЕВР (б)	% ⁽¹⁾	ЕВР (ц)=(а)+(б)	% ⁽²⁾

Приоритетна оса 1	630.000	85	111.176	15	741.176	90
Приоритетна оса 2	70.000	85	12.353	15	82.353	10
УКУПНО	700.000	85	123.529	15	823.529	100%

⁽¹⁾ Изражено у % укупног износа (ИПА и Национално суфинансирање) (стубац (ц))

⁽²⁾ Изражено у % укупног износа ступца (ц). Означава релативну вриједност сваког приоритета у поређењу са укупним фондом (ИПА + Национално)

3.5. Принцип суфинансирања који се примјењује на пројекте финансиране у оквиру програма

Допринос ЕУ је израчунат у односу на прихватљиве издатке, који се за „Прекогранични програм Србија – Босна и Херцеговина“ заснивају на укупним издацима, према споразуму између земаља учесница, који су утврђени у прекограничном програму.

Допринос ЕУ на нивоу приоритетне осе не смије да пређе крајњу границу од 85% прихватљивих издатака.

Допринос ЕУ за сваку приоритетну осу не смије да буде испод 20% прихватљивих издатака.

Примјењују се одредбе члана 90. ИПА Проведбене уредбе.

Суфинансирање у оквиру Приоритетне осе 1 обезбиједиће крајњи корисници бесповратних средстава и та средства могу да долазе из јавних или приватних фондова. Суфинансирање у оквиру Приоритетне осе 2 (Техничка помоћ) обезбиједиће се националним јавним средствима.

4. ПРОВЕДБЕНЕ СТРУКТУРЕ

4.1. Начин провођења

Овај програма проводи Европска комисија у складу са чланом 53.ц Финансијске уредбе⁵ и односним одредбама Проведбених правила⁶.

У случају централизованог управљања, улога Комисије у одабиру активности у оквиру прекограничног програма међу државама корисницама наведена је у члану 140. Проведбене уредбе о програму ИПА.

4.2. Општа правила за поступке набавке и додјеле бесповратних средстава

Набавка слиједи одредбе Дијела другог, Главе IV Финансијске уредбе и Дијела другог, Главе III, Поглавља 3. њених Проведбених правила као и правила и поступке за уговоре о пружању услуга, набавци роба и уступању радова који се финансирају из општег

⁵ Уредба 1605/2002 (ОЈ Л 248, 16.9.2002, стр. 1.)

⁶ Уредба 2342/2002 (ОЈ Л 357, 31.12.2002, стр. 1.)

буцета Европских заједница у сврху сарадње са трећим земљама (Ц(2007)2034), који је Комисија усвојила 24. маја 2007. године.

Поступци додјеле бесповратних средстава слиједу одредбе Дијела првог, Главе VI Финансијске уредбе и Дијела првог, Главе VI њених Проведбених правила.

Према потреби, наручиоци користе и стандардне предлошке и моделе који олакшавају примјену претходно наведених правила из „Практичног водича кроз процедуре уговарања помоћи ЕУ трећим земљама“ („Практични водич“), како је објављен на веб-страницама EuropeAid⁷ на дан покретања поступка набавке или додјеле бесповратних средстава.

4.3. Процјена утицаја на околиш и очување природе

Сва улагања се проводе у складу са релевантним законодавством ЕУ о заштити околиша.

Поступци за процјену утицаја на околиш, како је наведено у директиви о Процјени утицаја на околиш (ПУО)⁸ у потпуности се примјењују на све инвестиционе пројекте у оквиру ИПА-е. Уколико директива о ПУО није још у потпуности пренијета, поступци би требало да буду слични онима утврђеним у претходно наведеној директиви.

Уколико постоји вјероватност да би пројекат могао да утиче на локалитете од значаја за очување природе, извршиће се одговарајућа процјена очувања природе, која је једнака оној из члана 6. Директиве о стаништима⁹.

⁷ Тренутна адреса:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

⁸ Директива Савјета 85/337/ЕЕЗ-а од 27. јуна 1985. о процјени учинака одређених јавних и приватних пројеката на околиш (СЛ Л 175, 5.7.1985., стр. 40.)

⁹ Директива Савјета 92/43/ЕЕЗ-а од 21. маја 1992. о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре (СЛ Л 206, 22.7.1992.)

5. НАДЗОР И ЕВАЛУАЦИЈА

5.1. Надзор

Провођење прекограничног програма надзираће Заједнички надзорни одбор из члана 142. Проведбене уредбе о програму ИПА, успостављен уз учествовање земаља корисника, а који укључује и представнике Комисије.

У Србији и у Босни и Херцеговини Комисија може да предузме све мјере које сматра потребним за надзор односног програма.

5.2. Евалуација

Програми су предмет евалуација у складу са чланом 141. Проведбене уредбе о програму ИПА, са циљем побољшања квалитета, ефикасности и досљедности помоћи из средстава Заједнице и стратегије и провођења прекограничних програма.

Привремену евалуацију сваког од 8 ЦБЦ програма између земаља кандидаткиња – потенцијалних кандидаткиња проводе (2010.) независни евалуатори под одговорношћу Комисије (ДГ за проширење). Завршни извјештаји о евалуацији биће доступни крајем 2010., почетком 2011.

6. РЕВИЗИЈА, ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА И МЈЕРЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ПРЕВАРА

Рачуни и пословање свих страна укључених у провођење овог програма, као и уговори и споразуми којима се проводи овај програм, предмет су, са једне стране, надзора и финансијске контроле од стране Комисије (укључујући Европску канцеларију за борбу против преваара), која може да проводи контроле по свом нахођењу, било сама или путем вањског ревизора и, са друге стране, ревизија од стране Европског суда ревизора. Ово укључује мјере као што је ex-ante верификација тендера и уговарања које врши Делегација Европске уније у држави корисници.

Да би се обезбиједила ефикасна заштита финансијских интереса Европске уније, Европска комисија (укључујући Европску канцеларију за борбу против преваара) може да проводи контроле на терену и инспекције у складу са процедурама предвиђеним Уредбом Савјета (ЕЦ, Еуратом) 2185/96¹⁰.

Горе описане контроле и ревизије примјенљиве су на све уговараче, подуговараче и кориснике бесповратних средстава који примају новчану помоћ Европске уније.

7. НЕЗНАТНА ПРЕРАСПОДЈЕЛА СРЕДСТАВА

Национални службеник за овјеравање (АОД), или национални службеник за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са делегирањем овлашћења која му повјери АОД, у складу са принципима прописног финансијског управљања, може да изврши незнатне прерасподјеле средстава без потребе за мијењањем одлуке о финансирању. У овом контексту, кумулативне прерасподјеле које не прелазе 20% укупног износа алоцираног

¹⁰ Уредба Савјета 2185/96 (ОЈ Л 292; 15.11.1996; стр. 2.)

за програм, зависно од лимита од 4 милиона ЕВР, неће се сматрати знатним, под условом да оне не утичу на природу и циљеве програма. Одбор ИПА биће обавијештен о горњој прерасподјели средстава.

8. ОГРАНИЧЕНА ПРИЛАГОЂАВАЊА У ПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА

Ограничене промјене у провођењу овог програма које утичу на елементе наведене у члану 90. Правила о провођењу за Уредбу о финансирању, која су индикативне природе¹¹, може да изврши овлашћени званичник за овјеравање делегирањем (АОД), или овлашћени званичник за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са делегацијом овлашћења која на њега преноси АОД, у складу са принципима прописног финансијског управљања без потребе за измијењеном и допуњеном одлуком о финансирању.

¹¹ Ови најважнији елементи индикативне природе су, за бесповратна средства, индикативни износ позива за приједлоге и, за набавку, индикативни број и врста предвиђених уговора и индикативни временски оквир за покретање процедура набавке.

ПРИЛОГ А2: Ревидирани Програм прекограничне сарадње 2007-2013 ИПА
ЦБЦ Босна и Херцеговина – Србија

Прекогранични програм 2007 – 2013

***Прекогранична сарадња у оквиру
Инструмента за претприступну
помоћ***

Србија - Босна и Херцеговина

Ревидирана верзија из новембра

2009.године

[обухваћени период 2007-2011]

Република Србија
Министарство финансија

Босна и Херцеговина
Дирекција за европске
интеграције

САДРЖАЈ

Садржај	2
ГЛОСАР АКРОНИМА	4
ОДЈЕЉАК I ОПИС И АНАЛИЗА ПРОГРАМСКИХ ОБЛАСТИ	5
1. Кратак преглед Програма и процеса израде програма	5
1.1. Кратак преглед Програма	5
1.2. Кратак преглед процеса израде програма	6
1.3. Државни одбори за прекограничну сарадњу	7
2. Мапа и опис програмске области	8
3. Тренутна ситуација у програмској области	139
3.1. Историја	39
3.2. Демографија	39
3.3. Националне мањине	40
3.4. Географски опис	40
3.5. Инфраструктура	41
3.5.1. Путна инфраструктура	41
3.5.2. Жељезнице	41
3.5.3. Гранични прелази	42
3.5.4. Аеродроми	42
3.5.5. Луке	42
3.5.6. Телекомуникације	42
3.5.7. Снабдијевање водом, отпадне воде, гријање, поступање са отпадом	42
3.5.8. Енергетика, електрична енергија	42
3.6. Привреда	42
3.6.1. БДП	43
3.6.2. Пољопривреда и развој села	43
3.6.3. Индустрија	43
3.6.4. Сектор МСП	44
3.6.5. Услуге	44
3.6.6. Регионални и локални развој	45
3.6.7. Туризам	45
3.7. Људски ресурси	45
3.7.1. Образовање, истраживање и развој	46
3.7.2. Тржиште рада (запосленост и незапосленост)	46
3.8. Животна околина и природа	46
3.9. Култура	46
3.10. Кратак преглед недостатака, неусаглашености и потенцијала за развој	47
3.11. SWOT анализа програмске области	19
ОДЈЕЉАК II ПРОГРАМСКА СТРАТЕГИЈА	24
1. Искуство са прекограничним активностима	24
1.1. Стечено искуство	24
2. Стратегија за сарадњу	25
2.1. Сажети закључци из описа области	25

2.2. Општи стратешки циљ Прекограничног програма	26
2.3. Конкретни циљеви	26
3. Приоритет и мјере	27
3.1 Приоритет I	27
3.1.1 Мјера I.1	27
3.1.2 Мјера I.2	28
3.2 Приоритет II	29
3.3 Излазни показатељи и показатељи резултата	31
4. Веза са другим програмима	36
4.1 Веза са другим програмима у Републици Србији	36
4.2 Веза са осталим програмима у Босни и Херцеговини	37

ОДЈЕЉАК III ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

39

1. Финансијски план за програм прекограничне сарадње за период 2007 – 2009.	39
--	----

ОДЈЕЉАК IV ОДРЕДБЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

41

1. Структуре програма	41
1.1 Државни координатори ИПА	41
1.2 Оперативне структуре	42
1.3 Заједнички надзорни одбор (ЈМЦ)	43
1.4 Заједнички технички секретаријат	46
1.5 Уговорни органи	47
1.6 Корисници програма	48
2. Израда пројеката	49
3. Одабир пројеката	49
4. Финансијско управљање	50
5. Праћење и вредновање програма	50
6. Промовисање програма	51

ГЛОСАР АКРОНИМА

ЦБЦ	Прекогранична сарадња / Cross-Border Cooperation
ЦБИБ	Јачање институција прекограничне сарадње / Cross-Border Institution Building
ЕУ	Европска унија / European Union
ГДП	Бруто домаћи производ / Gross Domestic Product
ИПА	Инструмент за претприступну помоћ / Instrument for Pre-Accession Assistance
ЈМЦ	Заједнички надзорни одбор / Joint Monitoring Committee
ЈТС	Заједнички технички секретаријат / Joint Technical Secretariat
МИПД	Вишегодишњи индикативни план / Multi-annual Indicative Planning Document
НГО	Невладина организација / Non-Governmental Organisation
НУТС	Номенклатура просторних јединица за статистику / Nomenclature of Units for Territorial Statistics
ОС	Оперативна структура / Operating Structure
ПРАГ	Практични водич за процедуре склапања уговора који се финансирају из општег буџета Европских заједница у контексту вањских активности / Practical Guide for Contract Procedures financed from the general budget of the European Union in the context of external actions
СМЕ	Мала и средња предузећа / Small and Medium Enterprise
SWOT	Предности, недостаци, могућности, пријетње / Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats
ТА	Техничка помоћ / Technical Assistance
УНСЦР	Резолуција Савјета безбједности Уједињених нација / United Nations Security Council Resolution
ЕЦ	Европска комисија / European Commission
МФИН	Министарство финансија / Ministry of Finance
ДЕИ	Дирекција за европске интеграције / Directorate for European Integration
РДА	Регионалне развојне агенције / Regional Development Agencies
ЕУРЕД	Регионални привредни развој Европске уније / European Union Regional Economic Development
ИТ	Информационе технологије / Information Technology
УНЕСЦО	Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу / United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organisation
ЦЕФТА	Споразум о слободној трговини у Централној Европи / Central European Free Trade Agreement
ЦА	Уговорни орган / Contracting Authority
СЕИО	Канцеларија за европске интеграције Србије

ОДЈЕЉАК I ОПИС И АНАЛИЗА ПРОГРАМСКИХ ОБЛАСТИ

1. Кратак преглед Програма и процеса израде програма

1.1. Кратак преглед Програма

Као Компонента II новог финансијског инструмента Европске уније, Инструмента за претприступну помоћ 2007-2013 (ИПА), овај први програм прекограничне сарадње за период од 2007. до 2013. године успоставља се између земаља потенцијалних кандидата за чланство у Европској унији, Републике Србије (у даљњем тексту: Србија) и Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ). Програмом ће се управљати централизовано.

Програмска област обухваћа површину од 32.112,34 km² и има 2.967.023 становника. Територија Србије обухваћена програмом састоји се од 31 општине, док је на територији БиХ програмом обухваћено 67 општина.

У географском смислу, програмска област може да се подијели у три засебна дијела: плодну равницу на сјеверу која је гушће насељена, а чију привреду одликује комбинација пољопривредних и индустријских дјелатности, брдовиту централну област коју углавном одликује пољопривреда, и планинску област на југу која је рјеђе насељена, више изолована, а чија привреда зависи од ситних пољопривредних газдинстава, рударства и шумарства. Клима је континентална.

Број становника у програмској области или стагнира или је у опадању, у руралним областима становништво је све старије, а недостаје и прилика за запошљавање. Упркос томе што се област налази у близини квалитетних сировинских ресурса и извора енергије, постојећа индустријска и пољопривредна база је углавном или застарјела или захтијева обнову и модернизацију, а због неадекватне саобраћајне инфраструктуре приступ тржиштима је ограничен. Иако је ниво основног образовања већине становништва адекватан, а постоје и могућности за више и струковно образовање, недостају знања и вјештине неопходне да би се управљало савременом привредом.

Развој малих и средњих предузећа је у току, али одвија се споро и углавном је ограничен на микропредузећа. Област има велике могућности за развој туризма, што ће привући већа и разнороднија предузећа како се сектор буде модернизовао и проширивао своју понуду на веће тржиште.

Околиш програмске области је очуван, упркос неким изузетно загађеним подручјима и постојећим капацитетима за одлагање отпада који су преоптерећени и који не могу да прате значајан и неконтролисан пораст становништва и индустрије. Планине и шуме, важни дијелови околиша ове области, нарочито су осјетљиве на повећање загађења зрака и воде.

Главни изазов за програмску област јесте ревитализација привреде кроз ефикаснију употребу властитих предности и ресурса. Остваривање циља успостављања значајне регионалне сарадње потпомогнуто је одсуством језичке баријере и заједничким наслијеђем. Економска и друштвена сарадња између заједница је ефикасан начин да се превазиђе бурна прошлост и постојање нових државних граница. Управо на томе се заснива стратешки приступ програма прекограничне сарадње за период од 2007. до 2013. године.

Општи стратешки циљ програма је:

Повезивање људи, заједница и привреда пограничне области кроз заједничко учење у развоју области сарадње коришћењем људских, природних и економских ресурса и предности.

Програм ће се реализовати на основу једног главног приоритета:

Остваривање друштвене и економске кохезије кроз активности којима се унапређују околиш, пословна, друштвена и институционална инфраструктура и капацитети.

1.2. Кратак преглед процеса израде програма

До израде програма дошло је у периоду између децембра 2006. и маја 2007. године. Домаћи органи и оперативне структуре су у изради програма добили помоћ Пројекта за развој институција за прекограничну сарадњу (ЦБИБ), регионалног пројекта којег финансира Европска унија.

Након уводног састанка између Србије и Босне и Херцеговине одржаног у Београду 1. фебруара и кроз одређени број билатералних састанака усвојен је следећи процес:

- Успостављање Радне групе/Тима за израду приједлога програма од стране обје земље, а која представља надлежне органе и кориснике којима подршку пружа Техничка помоћ ЦБИБ-а.
- Предаја програмске области обје земље на одобрење ЕК.
- Први нацрт Анализе предности, недостатака, могућности и пријетњи (SWOT анализа) и опис обје стране програмске области који је припремио ЦБИБ, те обједињавање тих анализа у један заједнички документ;
- Излагање и дискусија Заједничког тима за израду приједлога програма на састанку у Ужицу 11. априла 2007., уз повратну информацију о побољшањима.
- Министарство за економске односе са иностранством (СРБ) и Дирекција за европске интеграције (БиХ) договарају се о расподјели финансијских средстава из ИПА-е за Прекогранични програм;
- Други састанак Заједничког тима за израду приједлога програма заказан ради разматрања ажурираног обједињеног Програмског документа и ради договора о финалним измјенама и допунама одржан у Сарајеву 4. маја 2007.;
- Коначни нацрт Програмског документа који су припремиле и око кога су се сложиле обје стране на посљедњем састанку Заједничког одбора за израду програма одржаном 28. маја 2007. у Београду;
- Заједничко подношење Програмског документа Европској комисији до 31. маја 2007.

1. фебруар 2007., Београд

Први билатерални састанак

6. март 2007., Београд

Први састанак Тима за израду приједлога програма

6. март 2007., Београд	Први састанак Заједничког одбора за израду програма
11. април 2007., Ужице	Други састанак Тима за израду приједлога програма
4. мај 2007., Сарајево	Други састанак Заједничког одбора за израду програма
28. мај 2007., Београд	Трећи састанак Заједничког одбора за израду програма

У новембру 2009. године, програм је ревидиран да би укључио и дотације за 2010. и 2011. у финансијску табелу.

Програм се у обје земље проводи под централизованом управом. Домаћи органи у ове двије земље јачају капацитете и раде на акредитовању структура за реализацију програма ради што бржег преласка на децентрализован начин управљања током програмског периода.

У складу са чланом 20. Уредбе ИПА-е и чланом 6 (3) Уредби за реализацију ИПА-е, ЕК је од представника држава чланица и локалних канцеларија међународних финансијских институција у БиХ и Србији тражила да доставе своје примједбе на нацрт програма за прекограничну сарадњу који су достављени Комисији.

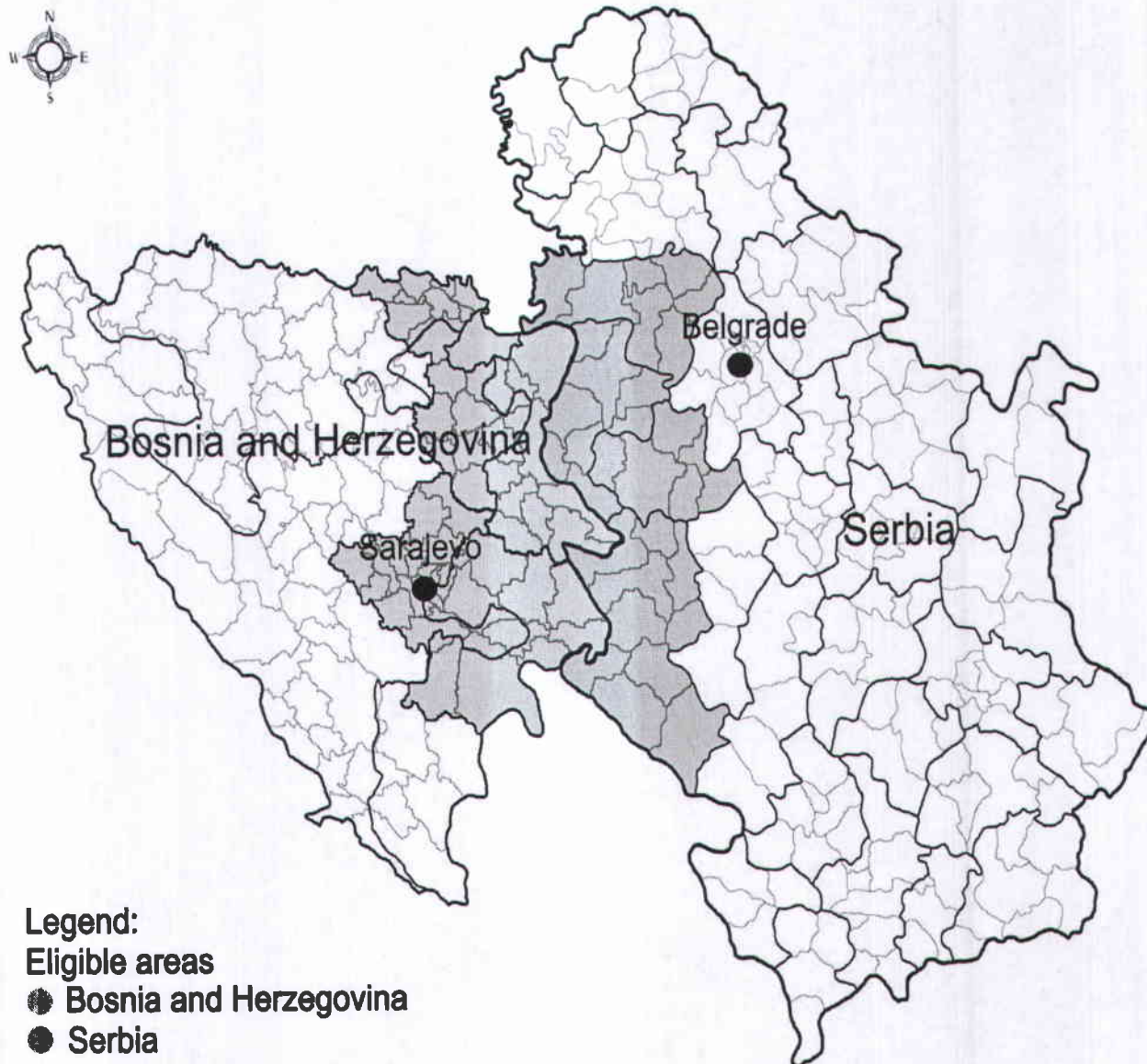
1.3. Државни одбори за прекограничну сарадњу

У Републици Србији, Државни одбори за прекограничну сарадњу су савјетодавни органи са којима се консултују координатори за Компоненту II ИПА-е и који ће представљати министарства, агенције, локалне владе и секторе цивилног друштва. Њихови савјети се траже у склопу процеса израде програма, те редовно током реализације програма, те ће координаторима за Компоненту II ИПА-е они служити као механизам за добивање повратних информација, али и као мултипликатор с обзиром на могућности које Прекогранични програм нуди својим интересним странама. Чланове номинују координатори за Компоненту II ИПА-е, а одобравају се одлуком владе.

У Босни и Херцеговини, Државни одбори за прекограничну сарадњу формиран су на основу одлуке Савјета министара од 30. августа 2007. године. Државни одбори за прекограничну сарадњу имаће исте улоге као они у Републици Србији.

2. Мапа и опис програмске области

Део програмске области на територији Републике Србије обухваћа 15.370 km² са 1.171.126 становника, а део на територији Босне и Херцеговине обухваћа 16.742,34 km² и 1.795.897 становника.

Legend:

Eligible areas

- Bosnia and Herzegovina
- Serbia

Легенда:

Програмска подручја

- Босна и Херцеговина
- Србија

Босна и Херцеговина				Србија	
Програмска област	km ²	Програмска област	km ²	Програмска област	km ²
Градачац	218	Власеница	234	Сремски	3.485
Дистрикт Брчко	493,30	Шековићи	202	Мачвански	3.269
Добој Исток	40	Кладањ	325	Колубарски	2.474
Грачаница	219,50	Пелагићево	20	Златиборски	6.141
Сребреник	248	Хан Пијесак	335		
Ћелић	136,80	Милићи	285		
Лопаре	280	Сребреница	527		
Угљевик	164	Вишеград	448		
Бијељина	734	Рогатица	640		
Теочак	29	Соколац	729		
Сапна	118	Пале	492		
Калесија	201	Пале Прача	103		
Тузла	302,35	Ново Горажде	123		
Лукавац	352,66	Рудо	344		
Петрово	118	Чајниче	275		
Бановићи	183	Горажде	248,80		
Живинице	291	Фоча Устиколина	188		
Зворник	387	Фоча	1115		
Братунац	293	Калиновик	678,92		
Доњи Жабар	49,30	Орашје	125		
Домањевац-Шамац	41,70	Шамац	188		
Модрича	297	Вукосавље	96		
Оџак	158,40	Босански Брод	234		
Дервента	517	Добој	813,90		
Калесија-Осмаци	71	Трново	338,40		
Трново РС	138	Хаџићи	273		
Источна Илиџа	28	Илиџа	162		
Ист.Ново Сарајево	45	Н.Град Сарајево	47,98		
Вогошћа	72	С.Град Сарајево	55		
Ист.С.Град	105	Илијаш	320		
Сарајево	390	Бреза	73		
Вареш	232	Кисељак	164		
Високо	308	Крешево	148		
Фојница					
Укупно			17.612,01 km²	Укупно	15.370 km²
Укупна површина програмске области				32.982,01 km²	
Укупан број становника у програмској области				2.967.023,00	
Укупна дужина граница				382,8	
Копнена граница				228,5	
Водена граница				154,3	
Укупан број граничних прелаза				8	

Извор: Републички завод за статистику Србије (Статистички годишњак, Општине Србије 2005); Министарство унутрашњих послова. Завод за статистику Босне и Херцеговине

Укупна површина програмске области износи 32.112,34 km² са укупно 2.967.023 становника. Укупна дужина границе између двије земље је 382,8 km, од чега се 154,3 km пружа копном, а 185,2 km чине ријеке (Дрина и Сава). Дуж границе постоји укупно осам (8) граничних прелаза.

Неопходна класификација НУТС III још увијек није званично прихваћена нити у Србији нити у БиХ. Дакле, у смислу овог прекограничног програма, договорено је једнако тумачење.

У Републици Србији, у недостатку класификације НУТС, сматра се да су окрузи подручја нивоа једнаког нивоу III НУТС-а. Окрузи који припадају програмској области су: Сремски, Мачвански, Златиборски и Колубарски са укупно 31 општином. У Босни и Херцеговини региони који су истог нивоа као и ниво III НУТС-а, обухваћени програмском области су Сарајевски регион и Сјевероисточни регион. Све општине из ова два региона се, дакле, сматрају програмским општинама.

КОЛУБАРСКИ округ заузима централни дио западне Србије. Чине га општине Осечина, Уб, Лајковац, Ваљево, Мионица и Љиг. Има 200.560 становника. Сједиште округа је у граду Ваљевоу, на обалама ријеке Колубаре.

Иако не граничи директно са Босном и Херцеговином, Колубарски округ треба да буде дио програмске области из сљедећих разлога:

- Јаке економске везе са БиХ.

Регионална привредна комора Ваљево покрива и Колубарски и Мачвански округ, чији је главни извозни партнер Босна и Херцеговина са 24% укупног страног извоза - 107,5 мил. долара 2004. године (Извор: Министарство финансија, Управа царина). Уз то, БиХ је на четвртм мјесту као један од главних партнера са 6% удјела у укупном увозу који је 2004. године износио 242,2 мил. долара.

- Пословна академија Ваљево (Универзитет Сингидунум)

То је једини акредитовани факултет овог типа на територији Србије која је обухваћена предложеном програмском облашћу за прекогранични програм између Србије и Босне и Херцеговине. Факултет обухваћа студијске програме од финансија, банкарства и рачуноводства до информационо-комуникационих технологија и туризма. С обзиром на предложени Приоритет 1 програма који гласи: „Остваривање друштвене и економске кохезије кроз активности којима се унапређују околиш, пословна, друштвена и институционална инфраструктура и капацитети”, било би веома важно да Колубарски округ и институције, као што су пословни факултети, испуњава услове за програм и да буде укључен у прекограничну сарадњу.

- Близина границе са Босном и Херцеговином

Иако овај округ не граничи са Босном и Херцеговином, неки његови дијелови налазе се на само 5-6 km од границе, док је административно сједиште Колубарског округа, Ваљево, удаљено само 70 km од граничног прелаза са БиХ.

3. Тренутна ситуација у програмској области

3.1. Историја

Обје земље имају заједничку прошлост као републике бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Босна и Херцеговина и Србија су сада самосталне земље у балканском региону на југоистоку Европе које своје напоре усмјеравају ка поновној изградњи своје привреде и ка томе да у будућности постану чланице Европске уније. До средине 1990-их, између ове двије земље нису постојале границе. Тренутно стање ствари значи да ће обновљена посвећеност изградњи институција у програмским областима много допринијети јачању односа између ових земаља и припремити их за будуће чланство у Европској унији.

3.2. Демографија

У програмској области живи укупно 2.967.023 становника; 1.171.126 у дијелу програмске области који је на територији Србије, а 1.795.897 у дијелу који припада БиХ. Број становника у цјелини или стагнира или је у опадању, нарочито у сеоским подручјима.

Старосни профил у ове двије земље је различит:

Земља	0-14 година	15-65 година	65+ година
Србија	16,19	66,77	16,32
БиХ	22,14	67,70	10,16

Главне демографске карактеристике програмске области су слjedeће: ријетко насељено старије становништво у Србији, доминантна млађа женска популација у БиХ, настањена у малим насељима, уз неколико развијених градова са полуразвијеном локалном и регионалном привредом.

У Србији је од 1991. забиљежен пад укупног броја становника од 1%. Низак наталитет, са миграцијама било у иностранство било у главну град или велике градове, далеко од програмске области, основни су разлози овог тренда.

У БиХ је забиљежена промјена у равнотежи у корист младих, а видљиво је и смањење броја старије популације. Само у Бијељини је дошло до раста у броју становника. Свугдје другдје, као и у Србији, миграције из програмске области су превладавајућа демографска карактеристика. Слједeћа демографска промјена у БиХ је чињеница да однос мушкараца и жена сада иде у прилог жена (51,3% / 48,7%). Године 1991. тај однос је износио 50 – 50.

Изгледи за будућност сјеверног дијела програмске области, дијела који има више економских погодности и у области пољопривредне и у области индустријске производње, повољнији су од изгледа сеоских и изолованих централних и јужних дијелова гдје ће се тренд миграција и старења популације наставити.

3.3. Националне мањине

Национална припадност у новијој историји региона игра важну улогу и одражава се у тренутном профилу програмске области. Према попису становништва из 2002. године, четири програмска округа у Србији су дом за 5,47% свих националних мањина у Србији. Од укупног броја становника дијела програмске области који се налази у Србији, 70.335 лица или 8,40% свих становника припадници су националних мањина. Највећа етничка група су Бошњаци са 40.364 становника или 29,66% свих Бошњака који живе у Србији. Друга највећа етничка група су Муслимани 8.366 становника или 42,90% свих Муслимана који живе у Србији.

У БиХ тренутно не постоје статистички подаци који показују националну припадност становништва које настањује програмску област, али је познато да је око Бијељине присутан значајан број припадника ромске мањине и мањинска популација у цјелини сада представља мање од 1% становника ове области.

Данас сви становници програмске области уживају пуну националну равноправност у обје земље, а уставни у обје земље гарантују права мањинама.

3.4. Географски опис

Граница између Србије и БиХ дуга је 383 km, од чега је 229 km ријечне границе.

Смјештена у југоисточном дијелу Европе, ова програмска област између Србије и БиХ састоји се од три веома разнолика географска дијела. Сјеверни дио чини плодна равница, централни дио ове области је брдовит, док је јужни дио планински. На сјеверу, у дијелу програмске области који се налази у Србији, налази се плодно пољопривредно земљиште. Према југу терен постаје више планински, и то у региону планина Дивчибаре, Голија, Златар и Тара које због природних ресурса и све већих могућности за туризам постају потенцијалне области за привредни развој.

Међутим, само сјеверни дио програмске области се налази у непосредној близини великих путних коридора (аутопут и жељезница) који омогућавају брз приступ

тржиштима у западној, централној и југоисточној Европи. Поређења ради, централни и јужни дио су изолованији и кретање роба и људи тече спорије.

У БиХ, у низији (300 метара надморске висине) на сјеверу налазе се сливови ријека Саве и Дрине, са долинама ријека Толисе, Тиње, Брке, Гњице и Јање, што пружа најповољније услове за пољопривредну производњу. Ово је најзначајнија област у БиХ за производњу житарица.

Клима у програмској области је континентална, са топлим, сувим љетом и јесени, те хладном зимом са много сњежних падавина због планина. Недавно је дошло до одређених промјена у клими сличних онима какве се примјећују и у другим земљама, уз очигледно глобално загријавање и изненадне промјене временских прилика. Зиме су сада благе без много снијега, а љетно вријеме почиње раније у прољеће и траје до касније у јесен.

Средњи, брдовити дио БиХ (просјечна надморска висина је између 300 и 700 метара) има највише општина у оквиру програмске области у БиХ. Овај дио је веома богат различитим минералима и хидроенергетским потенцијалом као важним ресурсима за индустријску производњу. Захваљујући конфигурацији терена, највише обрадивог земљишта у овом подручју налази се на обронцима изложеним ерозији, што онемогућава употребу пољопривредне механизације. Ово земљиште и климатски и физички више одговара узгајању воћа и испаши. У источном дијелу БиХ, дуж ријеке Дрине, налазе се густе шуме.

Ријека Дрина, са неколико високих брана, чини 185,3 km границе између Србије и БиХ. Она се улијева у ријеку Саву на сјеверу. Обје ријеке су богате природним ресурсима, различитим врстама рибе те другом фауном. Програмска област је дом Националног парка Тара и језера Перучац. Јужни планински дио у обје земље карактерише добро очуван околиш са природним ресурсима и биолошком разноврсношћу, што даје наслутити велики потенцијал за развој пољопривреде, енергетике и туризма.

3.5. Инфраструктура

Иако је у програмској области присутна распрострањена мрежа путних и жељезничких веза, те везе су у новијој прошлости биле занемарене услед недостатка адекватних финансијских средстава за почетак великог програма реконструкције.

3.5.1. Путна инфраструктура

У Србији локални путеви чине готово 70%, регионални аутопутеви 20%, а државни аутопутеви само 10% целокупне путне мреже. Паневропски саобраћајни коридор 10 који пролази Сремским округом главна је транспортна веза између западне и источне Европе која повезује Салцбург и Солун.

У БиХ локални путеви чине 56%, регионалних путева је само 27%, а државни аутопутеви чине још мањи дио (17%) укупне путне мреже.

У обје земље, путна мрежа је развијенија на сјеверу, док изолованије заједнице на југу имају мање задовољавајућу путну мрежу. Према са обје стране постоји значајна путна мрежа између сјевера и југа, мање је веза између истока и запада.

3.5.2. Жељезнице

Жељезнички систем Србије је у посљедњих десет година много назадовао. Помањкање инвестиција и неодржавање, резултат лошег стања у привреди, довело је до пропадања жељезничког система. Од раних 1990-их овај систем ради на нивоу који је много испод његовог пуног капацитета.

Жељезничка мрежа Босне и Херцеговине је у лошем стању. Неразвијена је и није у потпуности електрификована, чиме је њен потенцијал за обезбјеђење дјелотворне путне инфраструктуре ограничен. Постоје три гранична прелаза за жељезнички саобраћај између Србије и БиХ.

Да би се жељезничким системима на западном Балкану омогућило да дјелују као важан пролаз из Европе у друге дијелове свијета, неопходна су побољшања у готово сваком аспекту.

3.5.3. Гранични прелази

Дуж границе између ове двије земље постоји укупно осам граничних прелаза. Број граничних прелаза је довољан, но квалитет инфраструктуре и капацитети захтијевају побољшавања и модернизацију.

3.5.4. Аеродроми

У дијелу програмске области који се налази у БиХ постоје два потпуно оперативна и добро опремљена међународна аеродрома: један у Тузли, смјештен у Дубравама у Живиницама 8 km југоисточно од Тузле, који је отворен за саобраћај 1998. године, а други, који се налази у Сарајеву, потпуно је реновиран 2005. године.

3.5.5. Луке

У Сремском округу у Србији, ријеке Дунав и Сава су пловне дуж цијелог овог дијела програмске области. Ријека Дрина није пловна дуж већег дијела програмске области, иако она пружа бројне могућности за водене спортове и туризам.

Према испитивању проведеном почетком 1990-их, у БиХ се могу наћи значајне могућности за ријечни саобраћај у програмској области, и то дуж ријеке Саве. Кључна ријечна лука налази се у Дистрикту Брчко, а та лука је намијењена поступању са грађевинским материјалима из ријеке (шљунак и пијесак). Друге значајне луке смјештене су у Шамцу и Броду. Од ове три највеће луке, лука у Брчком има највећи промет терета.

3.5.6. Телекомуникације

Телекомуникациона мрежа у програмској области генерално је добро развијена, како фиксна тако и мобилна мрежа. Уз то, постојећа мрежа интернетских провајдера тренутно покрива потребе, али је ово сектор који константно расте и пружа све напредније услуге.

3.5.7. Снабдијевање водом, отпадне воде, гријање, поступање са отпадом

Поступање са кућним и индустријским отпадом широм програмске области је испод међународно прихватљивих стандарда. У Србији, општинске депоније су преоптерећене. Поступање са отпадом и отпадним водама у БиХ је на нарочито ниском нивоу.

3.5.8. Енергетика, електрична енергија

Хидроелектрана у Вишеграду, БиХ, је главно постројење за производњу и доставу електричне енергије у програмској области. У дијелу програмске области који се налази у Србији, производња енергије прилично доминира локалном економијом, са погоном за производњу термалне енергије у Колубарском округу и комплексом Дринско-лимских електрана у Златиборском округу, на Дрини, Лиму и Западној Морави (ХЕ Бајина Башта, ХЕ Увац, ХЕ Потпећ, ХЕ Кокин Брод, ХЕ Бистрица, ХЕ Зворник, ХЕ Овчар Бања анд ХЕ Међувршје). Дринско-лимске електране имају на располагању 1.083 MW и чине 13% укупног електричног потенцијала у Србији.

3.6. Привреда

Програмску област карактерише привреда чији је учинак испод очекиваног, а која се погоршала услед маргинализације региона и нестабилности током 1990-их. Релативна немогућност приступа вањским тржиштима великог дијела региона и низак ниво инвестиција довели су до ограничене привредне експанзије. Затварање и реструктурисање остарјелих, неконкурентних и застарјелих производних постројења још је више повећало незапосленост у региону. Међутим, долази до одређених помака јер је у току процес привредне обнове.

3.6.1. БДП

Током интензивне обнове привреде у БиХ у периоду између 1995. и 2003. године примијећене су високе стопе раста БДП-а (преко 7% годишње). БДП на државном нивоу износи 2.100 евра.

У Србији БДП програмске области износи 2.800 евра по глави становника, што чини 70% на државном нивоу 2005. године. Годишњи раст током протеклих 5 година процјењује се на 2,5%.

3.6.2. Пољопривреда и развој села

Повољни услови за пољопривредну производњу једна су од предности ове програмске области. Процјењује се да је неких 20-25% радног становништва запослено у овом сектору. Изузев у јужном планинском дијелу, тло и клима савршено погодују широком спектру квалитетних пољопривредних производа и узгоју стоке, укључујући производњу органске хране. Међутим, присутни су одређени негативни трендови који ограничавају продуктивност и конкурентност.

У Србији пољопривредна газдинства у приватном власништву нису обухваћена званичним статистичким подацима. Превладавање ситних породичних пољопривредних газдинстава којима се управља традиционалним методама и без приступа модерној опреми чини овај сектор релативно непродуктивним према стандардима ЕУ.

У БиХ је 57% пољопривредног земљишта у приватном власништву. Међутим, величина обрадивог земљишта је смањена захваљујући немару и његовој употреби у друге сврхе. Узгој стоке је у опадању и од раних 1990-их умањен је за 50%. Већи пољопривредни конгломерати који тренутно пролазе кроз процес реструктурисања и приватизације трпе услед слабог приступа како капиталу тако и тржиштима, те услед недефинисаног правног статуса.

Прописи нису у потпуности усклађени са прописима ЕУ о пољопривредним производима. Високи трошкови превоза да би се производи довели на тржиште заједнички је проблем ове двије заједнице.

3.6.3. Индустија

У цијелој програмској области постоји значајна индустријска база. Упркос проблемима, овај сектор и даље остаје камен темељац привреде програмске области и у поступку је реструктурисања. Генерално говорећи, проблеми овог сектора могу се сажети на сљедећи начин: ниска продуктивност рада, болан процес реструктурисања традиционалних индустријских грана, недостатак инвестиционог капитала, низак степен извозне оријентације и – уз неколико изузетака – недостатак конкурентности, низак степен иновација и сарадње са институцијама за истраживање и развој, те одсуство веза између заједничких сектора. И даље је присутан тренд концентрисања индустријског потенцијала у градска подручја, док периферије пропадају. Све у свему, уочава се низак степен пословних и управљачких стручних знања и искустава.

Индустријски сектор био је главни сегмент привреде БиХ у програмској области, те је обухваћао готово 50% запослених и инвестиција у периоду до 1990. године. Значајно прекогранично кретање роба био је редован процес у том периоду и он треба да се поново успостави. Основне активности у области су: индустрија, производња енергије и рударство, које је углавном концентрисано у подручју Тузле, те индустријске гране засноване на пољопривреди, углавном концентрисане око Посавине и Семберије (у општинама Бијелгина и Брчко), а у средњем дијелу око Зворника. У јужном дијелу нема индустријских дјелатности.

Данас су неповољни економски и финансијски услови, посљедице разарања и миграција становништва, недостатак капитала, застарјеле технологије, низак степен искоришћености капацитета, те губитак тржишта значајно смањили економску снагу региона.

Исто тако, у Србији индустријску базу у програмској области карактеришу недовољно искоришћени капацитети и застарјеле технологије. Бројни велики индустријски погони смјештени су у овом подручју. Најзначајнији је „Матроз“, фабрика целулозе и папира у Сремском округу, која је тренутно у поступку приватизације. Присутне су сљедеће кључне индустријске дјелатности: прехрамбена индустрија, дрвопрерађивачка индустрија и производња намјештаја, индустрија лаких метала, текстилна и хемијска индустрија.

Приватизација предузећа у државном власништву се наставља, често водећи до незапослености значајног броја људи. Међутим, предузећа која краткорочно могу поднијети промјене и притом дугорочно створити одрживу и конкурентну индустријску и производну базу представљаће основу за привредни развој програмске области.

3.6.4. Сектор МСП

Развој малих и средњих предузећа, као средство за постизање динамичног нивоа економског раста неопходног у програмској области, а зарад постизања економске једнакости са европским комшијама, основни је стуб политика органа власти са обје стране програмске области. Међутим, у програмској области нема развијеног предузетничког духа. Такође, већина малих и средњих предузећа су микропредузећа, породични послови, углавном трговине и мањи сервиси. Они укупној привреди не доприносе у значајној мјери и имају веома ограничене могућности запошљавања.

У БиХ, иако се број малих и средњих предузећа готово четворостручио од 1990., у поређењу са динамиком раста малих предузећа у околним земљама, ситуација још увијек није задовољавајућа.

У Србији су недостатак повољних начина финансирања, тешкоће у приступу кредитним линијама, бирократске процедуре, пореска политика, немогућност приступа новим тржиштима, те недостатак квалификоване радне снаге у програмској области препреке у развоју сектора малих и средњих предузећа. Упркос томе, сектор малих и средњих предузећа значајан је извор запослења. Око 28% свих запослених у програмској области ради у регистрованим предузећима (укључујући власнике) и они су најзначајнији извор самозапошљавања.

3.6.5. Услуге

Осим туризма, услуге се не сматрају посебним сектором у привреди било Србије било БиХ и, статистички гледано, сврстане су у исту групу са осталим секторима привреде. Међутим, обје земље признају да добро развијен услужни сектор стварањем могућности запослења и додавањем вриједности постојећим индустријама и предузећима може да допринесе позитивном развоју привреде.

3.6.6. Регионални и локални развој

Са обје стране границе постоји значајан број невладиних организација и иницијатива заједница за подстицај привредном расту региона. Дуж цијелог граничног подручја постоје привредне коморе, регионални центри за развој малих и средњих предузећа, те агенције за ревитализацију заједнице.

У БиХ постоји пет економских региона и сваки покрива једна регионална развојна агенција:

1. АРДА покрива Сјеверозападни економски регион
2. НЕРДА покрива Сјевероисточни економски регион
3. РЕДАХ покрива (регион Херцеговине)
4. РЕЗ покрива Централни економски регион
5. СЕРДА покрива Сарајевски економски регион.

Регионалне развојне агенције (РДА) су финансиране од стране јавних, приватних и невладиних сектора са циљем доприношења укупном економском развоју. Ове агенције су формиране као средство за пружање подршке обнови привреде, стварању радних мјеста и развоју људских ресурса и инфраструктуре.

У Србији су локални стратешки планови за привредни развој завршени и усвојени у 8 општина програмске области, а за још двије општине су припремљени нацрти. У тим документима су приоритети пољопривреда, прехранбена индустрија и туризам.

Те организације су кључни играчи у прекограничном програму јер обезбјеђују непосредну везу са потенцијалним корисницима, као и непосредни контакт са локалним становништвом у програмској области. Упркос спором почетку, они уживају велико повјерење и у позицији су да пруже снажну подршку програмима ове природе.

3.6.7. Туризам

Туристичка индустрија развијенија је у србијанском дијелу пограничног подручја него у БиХ, иако ова земља посједује изузетне природне, културне и историјске локације и има добар положај за туризам. Ријека Дрина која означава границу између двију земаља може да понуди велики број туристичких активности на води.

Регион планине Златибор је позната туристичка дестинација грађана Србије и има бројне могућности за спортске и породичне активности, конгресе и медицински туризам.

Развој туризма у БиХ је јасна могућност за јужни дио програмске области чије су могућности за индустрију и пољопривреду мање. Туризам може овој области да обезбиди додатне могућности за запошљавање и економске могућности за раст. У обје земље је заштита изузетних природних добара приоритет и она ће бити противтежа неконтролисаним развоју туризма.

3.7. Људски ресурси

3.7.1 *Образовање, истраживање и развој*

Образовни капацитети на нивоу основних и средњих школа и факултета постоје у пограничним подручјима обје земље. У програмској области постоје три потпуно формирана универзитета, један у Тузли, један у Сарајеву и један у Источном Сарајеву. Иако се сматра да су основношколски образовни капацитети одговарајући, средњошколски капацитети се описују као застарјели и неодговарајући јер им недостаје савремених информационо-техничких и лабораторијских капацитета. Међутим, у већим градовима постоје институције за струковно усавршавање. У БиХ велики постотак дјеце школског узраста, често припадника националних мањина, не иде у школу. Постоје могућности да се овај проблем, проблем који има импликације на развој ове конкретне програмске области, исправи. У Србији је недостатак специјализованих средњих школа које задовољавају данашње стандарде довео до миграција у веће градове, гдје постоје боље могућности.

Истраживачке и развојне активности скромно су организоване на универзитетима и у институтима за истраживања. Осим Ужица, у програмској области нема значајнијих центара за истраживање и развој.

3.7.2 *Тржиште рада (запосленост и незапосленост)*

Комбинација преласка на тржишну економију, затварања или пропадања традиционалне тешке индустрије, генерално ниског нивоа образовања, те немирне ситуације у региону довела је до изнадпросјечне незапослености и миграција радне снаге из програмске области. У Србији стопа незапослености износи преко 22%, а међу људима између 25 и 49 година старости она износи преко 60%. У БиХ је потреба да се велики дио инфраструктуре обнови у почетку довела до смањења незапослености, али је суштински неповољна економска ситуација тај тренд промијенила, изузев у Бијељини која је магнет за мигранте који траже посао. Данас 54% људи између 16 и 30 година старости изражава жељу да напусти земљу ради бољег животног стандарда.

3.8 **Околиш и природа**

Већи дио програмске области карактерише чист околиш ниског нивоа загађености.

Програмска област смјештена је између три ријеке: Босне на западу, Саве на сјеверу те Дрине, која област дијели на пола. Планински, ријетко насељен јужни дио веома је биолошки разноврстан и у флори и у фауни. Планине Златибор, Фрушка Гора, Голија, Тара, Златар, Јахорина, Бјелашница и Игман веома су шумовите, нису загађене и посједују бројне природне ресурсе.

У Златиборском округу планина Златибор покрива 300 km² на висини од око 1.000 m са највишим врхом од 1.496 m. Тара, највећи национални парк у Србији, покрива 220 km² и обрасла је густим, сјајно очуваним јеловим шумама, оморицом, буквом и боровином, једним од најбоље очуваних у Европи. Ово је једино мјесто на свијету гдје је једна веома ријетка врста, Панчићева оморика, нашла своје природно станиште. Надаље, планина Голија, описана као природни резерват биосфере који покрива подручје од 53.804 ha и чији се највиши врх налази на 1.833 m висине, под заштитом је УНЕСЦО-а.

У склопу програмске области, али ближе граници са Црном Гором, налази се и Сутјеска, најстарији национални парк у БиХ. Заузимајући подручје од 17.500 ha, Сутјеска је дом Перућици, једној од посљедњих европских прашума, те планини Маглић, са највишим врхом у БиХ. Она је посљедње природно станиште мрког медвједа у Европи и дом је вуковима и орловима.

3.9. **Култура**

Програмска област посједује мноштво културних богатстава која осликавају разноврсно историјско, културно и религијско поријекло региона. Конкретно, југозападна Србија обилује средњовјековним црквама и манастирима. У БиХ се снажна спортска култура огледа у постојању спортских сала и спортских центара, од којих је многе потребно поправити. Школе и факултети организују културне манифестације и фестивале.

3.10. Кратак преглед недостатака, неусаглашености и потенцијала за развој

Област обухваћена програмом прекограничне сарадње између БиХ и Србије одликује се разноврсношћу терена, ресурса, становништва и привреде. Како формална граница није постојала прије распада бивше СФРЈ, ове двије земље дијеле заједничку традицију сарадње. Међутим, услијед скорашњих бурних догађаја на овим просторима, привреде обје земље налазе се у лошијем стању него прије 1990., а становништво је мање продуктивно и у опадању. Упркос томе, највећи дио економске базе је опстао и привреде обје земље биљеже скроман раст. Међутим, застарјела производна и пољопривредна опрема, као и неадекватна саобраћајна инфраструктура, захтијевају хитну обнову и осавремењивање.

Услијед опадања привредних активности, ограниченог приступа тржишту и реструктурисања тешке индустрије, дошло је до повећања незапослености и миграција млађег становништва из ове области. Пољопривредни сектор, коме је такође потребно да се модернизује, бави се производњом веома квалитетне хране на плодном земљишту које се наводњава из бројних ријека које протичу кроз програмску област.

Путна мрежа програмске области такође захтијева хитну модернизацију. У овој области не постоји саобраћајница у категорији аутопута. У јужном дијелу области, путна мрежа састоји се углавном од уских локалних путева. Жељезнице у обје земље функционишу испод пуног капацитета и хитно су им неопходна улагања, нарочито у БиХ.

Сектор малих и средњих предузећа је у порасту; међутим његов утицај на привреду у обје земље је до сада био занемарив.

Програмску област карактеришу изузетне природне љепоте и ресурси. Туризам је добро развијен али недовољно искоришћен у Србији. У БиХ, развој овог сектора је тек започео. Нарочито у планинском, јужном дијелу програмске области и дуж ријеке Дрине постоје многе могућности за стварање и унапређење туристичке понуде. Заштита ових изузетних предјела је од велике важности јер нове комерцијалне и индустријске активности угрожавају шуме и ријеке.

На основу свега наведеног, закључак је да је у програмској области улагање неопходно у све секторе: јавни, приватни, људске ресурсе, путну и другу инфраструктуру. Постојање међународне границе између ове двије земље указује на то да увођење нових, обимних регулаторних мјера може да има значајан утицај на свакодневне прекограничне активности, укључујући и увоз и извоз прехранбених производа на мало од стране локалног становништва, као и пољопривредне дјелатности мањег обима. Пројекти у оквиру програма прекограничне сарадње створиће и оснажити партнерске односе и унаприједити повезивање двије земље, а допринијеће и смањењу незапослености тако што ће се у кратком периоду отворити нова радна мјеста.

Стога ће предложена стратегија бити усмјерена на успостављање мрежа и синергије за стимулацију економског развоја кроз:

- стварање повољних услова за развој малих и средњих предузећа у програмској области;

- одржавање високог квалитета околиша програмске области као економског ресурса тако што ће се сарадња остварити кроз заједничке иницијативе на њеној заштити и коришћењу њених ресурса.

Да би се остварио стратешки циљ програма, неопходно је најприје успоставити заједнички оквир да би сарадња међу интересним странама могла да напредује.

3.11. SWOT анализа програмске области

Недостаци	Предности
<ul style="list-style-type: none"> • Негативан раст становништва води до неповољних демографских трендова; • Интерне економске миграције у градске центре и емиграција лишава погранично подручје квалификоване, продуктивне радне снаге; • Низак животни стандард и старост становништва на селу; • Заједничка културна баштина није утицала на концепт заједничког идентитета. 	<ul style="list-style-type: none"> • Историјске везе дају солидан основ за разумијевање културе, изградњу повјерења и прекограничну сарадњу; • У програмској области нема језичких баријера; • Добро успостављена сарадња путем непосредног контакта и путем НВО-а.
Пријетње	Могућности
<ul style="list-style-type: none"> • Одсуство или непровођење државних или регионалних програма за промоцију развоја региона могло би на крају довести до убрзаних миграција; • Различити демографски трендови између јужних и сјеверних дијелова пограничног подручја могли би довести до неуједначеног развоја и даље изолованости одређених дијелова пограничног подручја; • Настављене економске миграције у градове и у иностранство (нарочито из јужног дијела програмске области) могле би да убрзају пропаст привреде у пограничним подручјима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Позитиван регионални идентитет као и програми регионалног развоја подстаћи ће привредни и друштвени развој усмјерен на задржавање и останак младих кадрова у овој области; • Развој или обнова традиционалних културних и привредних веза створиће могућности за позитивну сарадњу; • Могућности за сарадњу становништва различите националне припадности кроз јачање повјерења међу групацијама грађанског друштва; • Могућности за медије и културне мреже да укључе становништво из пограничног подручја у прекограничне активности.
Недостаци	Предности

Становништво / култура / друштво

Ш Р Ф

<ul style="list-style-type: none"> • Идеални услови за органску и традиционалну пољопривредну производњу; • Постојећа индустријска база (нпр. текстилна, хемијска, металопераћивачка и прехамбена индустрија) пролази фазу реструктурисања ради конкурентније будућности; • Обиле расположивих природних ресурса (вода, минерално богатство, термални извори, шуме итд) подршка даљњем привредном развоју ; • Регионалне и мјесне развојне структуре (канцеларије за локални економски развој (ЛЕД), агенције за развој МСП-а, Привредне коморе, РРА-е, туристичке организације) формиране су на обе стране границе и имају стратегије за ублажавање друштвене искључености и превазилажење економске пропасти; • Значајан број МСП-а широм пограничног подручја; • Постоји искуство у прекограничној сарадњи између општина; • Еврорегија Сава-Дрина-Мајевица формирана је ради пружања подршке интензивнијој сарадњи између општина; • Регион је значајан произвођач хидроенергије; • Основна туристичка инфраструктура, нарочито за зимски туризам, већ постоји. 	<ul style="list-style-type: none"> • Објема странама недостају снажни политички оквири за локални привредни развој; • Слаба привреда у пограничном подручју ослања се на финансијска средства централних органа за издржавање становништва и субвенционисање индустрије; • Непостојање државних и регионалних фондова, те ризици за директна страна улагања спречавају модернизацију и реструктурисање застарјелих и неконкурентних индустријских и пољопривредних ресурса пограничног подручја; • Непостојање институција и лабораторија за стандардизацију и сертификацију пољопривредних производа (нарочито хране) у БиХ; • Сектор МСП углавном чине микропредузећа са ограниченим могућностима за запошљавање – сектор средњих предузећа је неразвијен и недостаје му дјелотворне подршке за развој капацитета за апсорбовање радне снаге, чиме се умањује укупан утицај МСП-а на привредни развој; • Низак ниво иновација и ограничена сарадња између локалних институција за истраживање и развој, јавних органа и тржишта рада представљају озбиљну сметњу за стварни привредни развој; • Недостатак смјештаја високог нивоа, те недостатак сервиса за подршку туризму; • Централизовани поступци доношења одлука о регионалном развоју доводе до недовољне сарадње и координације на локалном нивоу.
Пријетње	
<ul style="list-style-type: none"> • Коришћење предности Споразума о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА) да би се унаприједио извозни потенцијал; • Развој и унапређење веза између привредних сектора (нпр. пољопривреда, хемијска индустрија, шумарство, туризам) да би се искористиле предности ланца снабдијевања и креирали кластери који би унаприједили конкурентност; • Јачање подршке јавног сектора за стварање координисаних заједничких сервиса за подршку развоју пословања да би се стимулисао раст МСП и стекла управљачка знања и вјештине; • Подршка циљаном развоју специфичних туристичких сектора, нпр. ријеке, бање, културне локације, пољопривреда, дивљина итд. • Сарадња између институција за истраживање и развој и индустрије може да допринесе иновацијама и унаприједи конкурентност индустрије, нарочито у сјеверном дијелу области; • Јачање капацитета за стратешко планирање, програмирање и реализацију пројеката како у јавном тако и у приватном сектору прошириће приступ изворима финансирања; • Подршка унапређењу институционалне сарадње на регионалном и локалном 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак прилика за предузетнике да имају приступ услугама високог квалитета које се заснивају на потребама које би им помогле да се bolje такмиче на глобалним тржиштима; • Перцепција подручја као подручја са привредом ниске додате вриједности, • Спора реализација – или нереализација – релевантних државних стратегија за пружање подршке привредном развоју пограничног подручја (регионалне стратегије развоја, укључујући оперативне планове, државне планове за развој туризма итд.); • Централизација процеса доношења одлука о привредном развоју отежава сарадњу општина на локалном нивоу; • Кашњења или неизвјесности у процесу придруживања ЕУ одвраћају страна улагања од области; • Неодговарајући потицаји, субвенције и ослобађања плаћања пореза којима би се даље стимулисало запошљавање, иновације и улагања у сектор МСП; • Недовољна путна инфраструктура и недовољна координација и сарадња
Могућности	

	<p>нивоу, попут Еврорегиона, сталних одбора општина ради унапређења могућности за пословну сарадњу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Креирање базе података о економским ресурсима и предузећима у програмској области као корак ка стварању мрежа и размјени искустава од користи предузетницима и привлачењу инвестиција; • Размјена заједничких искустава у управљању између великих предузећа из енергетског сектора у пограничном подручју; • Заједничко утврђивање потреба и планирање области за економски развој. 	<p>(између служби, маркетинга, пољопривреде, јавног сектора итд.) туристичког сектора ограничава евентуалне могућности;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настављена зависност локалних влада од централног буџета умањује улогу општина у локалном развоју; • Недостатак управљачких и пословних знања и вјештина у области средњих предузећа резултираће исцјепканим и неусклађеним развојем, што ће умањити потенцијалне погодности за привреду пограничног подручја.
--	--	---

Предности	Недостаци
<p>• Распрострањено основно и средње образовање и дошколовање постоји у цијелом пограничном подручју;</p> <p>• Универзитети у Тузли, Сарајеву и Источном Сарајеву, те близина центара за техничко и струковно образовање подржавају широк спектар специјализираних образовних потреба (нпр. учитељски факултети, више пољопривредне школе итд.);</p> <p>• Локални огранци Националне службе за запошљавање у Србији и Завода за запошљавање у БиХ сарађују у покретању јавних и приватних служби за запошљавање на овом подручју;</p> <p>• Постојање међународно признатих образовних програма;</p> <p>• Политике за већу укљученост мањина у образовање.</p>	<p>• Генерално, слаба образовна и квалификациона структура становништва и неспојивост програма средњошколских и високошколских образовних институција са непосредним потребама тржишта рада;</p> <p>• Низак степен похађања основних и средњих школа у сеоским подручјима у регионима (БиХ);</p> <p>• Непостојање културе перманентног учења, нарочито учења страних језика и познавања рада на рачунару;</p> <p>• Незапосленост која је у порасту због вишка квалификоване и неквалификоване радне снаге из бивших државних предузећа;</p> <p>• Ограничене могућности за запошљавање за неквалификовану радну снагу;</p> <p>• Непостојање савремених туристичких образовних капацитета који су специфични за сектор.</p>
<p>Могућности</p> <p>• Концентрација на образовне и програме обуке прилагођене потребама тржишта рада, што би створило јаку везу између образовања и економских предности;</p> <p>• Развој адекватних могућности за обуку/преквалификацију/доквалификацију за отпуштене раднике бивших великих државних предузећа из области релевантних за економски развој;</p> <p>• Унапређење управљачких и предузетничких знања кроз формирање установа за едукацију предузетника;</p> <p>• Унапређење могућности да се кроз прекограничну сарадњу запосли млади високообразовани кадар путем сарадње између образовних установа и институција надлежних за тржиште рада;</p> <p>• Развој нових наставних програма, испуњавање међународних стандарда како би се унаприједило техничко и струковно образовање, укључујући и „учење на даљину“ за оне којима је приступ школама и факултетима отежан;</p> <p>• Обезбјеђење превоза до школа за становништво у удаљеним и сеоским подручјима;</p> <p>• Усмјерење на смањење сиромаштва и укључивање мањина у токове друштва.</p>	<p>Пријетње</p> <p>• Споро усвајање одговарајућих система средњошколског образовања продубиће јаз између понуде и потражње на тржишту рада;</p> <p>• Ограничен приступ сеоског становништва формалном образовном систему због настављених миграција из сеоских подручја у градске центре одржаће или ће погоршати већ постојеће неповољности;</p> <p>• Државне развојне политике недовољно су развијене да би испуниле конкретне потребе за стварање радних мјеста у пограничним подручјима;</p> <p>• Одсуством промјена у зачараном кругу сиромаштва, необразованости и слабих могућности за запошљавање маргинализују се погранична подручја и омета привредни развој.</p>

Предности	Недостаци
<ul style="list-style-type: none"> • Међународни аеродроми у Тузли и Сарајеву налазе се у региону; • Постојање основне мреже државних, регионалних и локалних путева; • Развијена енергетска мрежа; • Постојање пловних ријечних мрежа, укључујући лучке капацитете у сјеверном дијелу ове области; • Постојање многих граничних прелаза омогућава ефикасну прекограничну сарадњу у области привреде и културе; • Добра Телекомуникациона инфраструктура. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неуједначеном путном инфраструктуром маргинализује се јужни дио пограничног подручја и спречавају се улагања; • Непостојање квалитетне путне мреже између истока и запада ограничава прекограничну трговину; • Лоши локални путеви у јужном дијелу јачају изолацију заједница; • Недостатак брзих аутопутева кроз област; • Већина путева захтијева радикално осавремењавање или поправке; • Лоша мрежа јавног превоза смањује мобилност становништва; • Пупна и железничка мрежа не могу да поднесу повећан саобраћај; • Просторно планирање и процедуре у новим градским подручјима, нарочито у туристичким центрима.
Могућности	Пријетње
<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење сарадње између јавних (локалних и регионалних) актера приликом креирања заједничке политике планирања развоја саобраћаја; • Унапређење одабраних граничних прелаза да би се повећао обим саобраћаја преко границе и економска сарадња; • Реконструкција путева, регионалних аеродрома, и развој инфраструктуре значајне за развој туризма (као што су скијашки центри, спортско-рекреативни објекти, стазе за шетњу и бициклизам итд.) ради унапређења туристичких садржаја у обе земље; • Планирање изградње коридора V Ц у БиХ који би покрио и дио региона Сарајево; • Повећано коришћење ријечних и железничких саобраћајница у комерцијалне сврхе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неразвијеност путне инфраструктуре ограничава привредни развој у пограничним подручјима; • Спора реализација државног стратешког приступа за инвестирање у инфраструктуру може довести до неуједначеног или статичног регионалног развоја; • Непостојање стратегија просторног планирања и имовинска питања могу резултирати кашњењем у реализацији инфраструктурних пројеката; • Високи трошкови изградње и приступа, нарочито у јужном дијелу, могу да ограниче побољшавања у транспорту и инфраструктури у тешко приступачним планинским регионима.

Предности	Недостаци
<p>Окопиша</p> <ul style="list-style-type: none"> • Три велике ријеке обезбеђују пограничном подручју обиле воде; • Постојање националних паркова у области (нпр. Тара – Србија, Сутјеска - БиХ); • Велика недирнута шумска подручја и незагађени водни ресурси пружају јединствена станишта ријеткој флори и фауни (нпр. мрким медвједима); • Оквирни стратешки принципи успостављени су ради формирања регионалних депонија на регионалном прекограничном нивоу; • Јужни дио подручја је недирнут и незагађен услјед ограничених индустријских активности; • Растућа свијест о потреби да се окопиш заштити међу заједницама у пограничном подручју; • Велики дијелови пограничног подручја пружају регионалну базу за производњу органске хране; • НВО-и тренутно раде на активностима за заштиту окопиша. <p>Могућности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Заједничка одржива примјена еколошких услуга и технологија да би се очували чисти, незагађени природни ресурси; • Сарадња регионалних и локалних институција за заштиту окопиша; • Заједничке иницијативе за очување природних ресурса у пограничним подручјима (нпр. очување ријеке Дрине); • Развој заједничког приступа информацијама (базе података, спискови, размјена информација) о главним загађивачима у пограничном подручју; • Заједнички програми за ревитализацију постојећих и изградњу нових, модерних депонија; • Заједничке управљачке иницијативе за одржавање националних паркова; • Коришћење обновљивих енергетских извора; • Иницијативе за сарадњу служби за поступање у случају природних катастрофа и хитних служби. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак пракси поступања са чврстим отпадом и рециклаже, те система одржавања канализације и поступања са отпадном водом доводи до повећаног загађења природних водних ресурса; • Постојање великог броја депонија без надзора у сеоским подручјима; • Непостојање комуникације и сарадње између иницијатива за заштиту окопиша и природе; • Низак ниво свијести становништва о питањима окопиша; • Веома мало искуства у координисаним кампањама против загађења и спровођењу прописа ЕУ у јавном и приватном сектору; • Остаци експлозивних направа из рата ограничавају кретање у сеоским подручјима (БиХ); • Неконтролисана градња у туристичким подручјима повећава проблеме заштите окопиша. • Непостојање свијести о прописима ЕУ о заштити окопиша; <p>Пријетње</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спор развој инфраструктуре везане за заштиту окопиша може да умањи привлачност региона и може негативно да утиче на добробит становништва; • Спора реализација државних и локалних стратегија за заштиту окопиша; • Слабо спровођење и неадекватно финансирање иницијатива за заштиту окопиша дугорочно ће имати утицаја на окопиш; • Спор напредак у рашчишћавању терена од остатака експлозивних направа из рата одложиће и убудуће приступ дијеловима сеоских крајева у БиХ; • Технике поступања са отпадом још увијек су на најнижем нивоу у прекограничном подручју, што представља значајну пријетњу окопишу; • Неконтролисано интензивирање пољопривреде може да изазове даље загађење вода.

ОДЈЕЉАК II ПРОГРАМСКА СТРАТЕГИЈА

1. Искуство са прекограничним активностима

Овај прекогранични програм ИПА-е је најновија иницијатива за проширење стратегије ЕУ и на промоцију сарадње између земаља у пограничним подручјима централне и источне Европе и сусједних региона Заједнице те других земаља подносилаца захтјева за приступање ЕУ из централне и источне Европе.

Од 2007. године, Инструмент за претприступну помоћ, као јединствени инструмент у претприступној фази, замјењује раније инструменте: Пхаре, ИСПА, САПАРД, Инструменти за претприступну помоћ Турске и ЦАРДС. Као Компоненте II ИПА-е, сврха прекограничне сарадње јесте припрема држава кандидата и потенцијалних држава кандидата за будуће управљање структуралним фондовима ЕУ. Према томе, ова компонента ће се проводити кроз Вишегодишњи прекогранични програм.

И Србија и Босна и Херцеговина имају искуства у прекограничној сарадњи на својим вањским границама. Србија има искуства са четири програма, са Бугарском, Румунијом, Мађарском и Италијом, као и са транснационалним програмом ЦАДСЕС. Босна и Херцеговина има ограничено искуство и до сада је узела учешћа у програму са Италијом и у ЦАДСЕС-у.

Овај програмски документ у складу је са горе споменутим програмима ЕУ и државним стратегијама, како је и споменуто у Одјељку 4.

1.1 Стечено искуство

Босна и Херцеговина

У периоду до 2004. године интересне стране у БиХ учествовале су у 17 пројеката у оквиру програма ИНТЕРРЕГ IIIА Италија – Јадран дајући углавном допринос „у природи”. Већина њих је углавном само формално била укључена у пројекте прекограничне сарадње са водећим партнерима Талијанима, али искуство које су стекли у том периоду, те везе које су успоставили са партнерима из Италије представљале су добар основ за сарадњу која ће услиједити.

Прво право искуство у области пројеката прекограничне и транснационалне сарадње стечено је путем посљедњег Јавног позива за подношење приједлога пројеката за два Програма за ново сусједство (ННП), у којима је БиХ учествовала у периоду између 2004. и 2006. године, а то су били ИНТЕРРЕГ IIIА Италија – Јадран ННП и транснационални програм ИНТЕРРЕГ III Б ЦАДСЕС.

Посљедњи Јавни позив за подношење приједлога пројеката програма ЦАДСЕС резултирао је са два пројекта која су укључивала партнере из БиХ са финансијским захтјевом из регионалних фондова ЦАРДС 2004-2006, док је од 93 пројекта одобрена у склопу Јадранског ННП-а, њих 28 укључивало партнере из БиХ са таквим захтјевом. Број поднесених пројеката доказује да је постојало значајно интересовање партнера из БиХ за овакву врсту програма. Међутим, разумијевање захтјева везаних за услове из ННП-а, квалитет и обим пројеката који су сугерисали ниво активности које треба реализовати у БиХ и даље је било ниско.

У погледу прекограничне сарадње на унутрашњим границама, с обзиром да су ти програми у својим почетним фазама, сувише је рано за навођење стечених искустава, али вриједи напоменути да интерес, па чак и одређене иницијативе за почетак

сарадње преко граница, заиста постоји на локалном нивоу. Са друге стране, расподјела релативно великих грантова, који су у оквиру програма за прекограничну сарадњу ИПА-е на располагању, представљаће прави изазов за многе интересне стране чији су финансијски капацитети и даље мали.

Република Србија

Увођењем Партнерстава за ново сусједство 2004-2006 омогућено је финансирање партнера из Србије, а ради њиховог укључења у пројекте. Захваљујући овој иницијативи и првом програму са Мађарском, партнери из Србије од својих су партнера у прекограничном програму стекли знања и вјештине, те створили капацитете за самосталну припрему и реализацију пројеката прекограничне сарадње у будућности.

Истовремено су на централном нивоу капацитети за координисање ових програма повећани. Може се закључити сљедеће:

- Успостављање канцеларија на локалном нивоу показало се од изузетног значаја за добар квалитет посла који се обавља у МЕОИ/МФ-у. Недовољно пажње се посвећује неразвијеним подручјима, те накнадни захтјеви упућени корисницима из пограничних подручја да дођу у Београд на консултације негативно утичу на јавно мишљење о програмима;
- Наставак организовања радионица и инфо-дана једнаким интензитетом и концентрисања на конкретне циљне групе (средње школе, удружења студената, факултети, културне институције, спортска удружења, неразвијене општине), због слабих капацитета који су код њих уочени; организовање радионица, семинара, округлих столова у периодима када нема позива за подношење приједлога пројеката (континуиран рад); поткрепљивање идеја за пројекте примјерима, давање више информација о самом обрасцу пријаве (апликација); радионице посвећене матрици логичког оквира и управљању пројектним циклусом. Узимајући у обзир да су основни проблеми уочени у многим пријавама (припрема буџета, дефинисање основних принципа пројекта, подношење cjелокупне документације,...), неопходно је организовати једнодневне или дводневне радионице интерактивног типа да би се мање искусним организацијама пружиле све неопходне информације; Континуиран рад на организовању Форума за проналажење пројектних партнера и представљање пројектних идеја;
- Више курсева о тендерској документацији и оцјењивању за запослене у МФ и за кориснике.

2. Стратегија за сарадњу

2.1 Сажети закључци из описа области

Многе анализе и описи који су обезбијеђени за потребе програмских области у оквиру прекограничног програма у Србији и БиХ вриједје за цијеле земље. Међутим, упркос релативном успјеху постигнутом на неким локацијама, велики дијелови програмских области су маргинализовани и трпе низак животни стандард због своје удаљености од и неприступачности за важна тржишта, те зависе од ниско плаћених пољопривредних дјелатности. Висок степен незапослености, нарочито у сеоским подручјима и подручјима некада интензивне индустријске производње, довео је до миграција квалификоване радне снаге у градове и у иностранство, оставивши стару и већином неквалификовану радну снагу која се тешко може запослити без преквалификација. Упркос томе, постоје основна средства за производњу, укључујући индустријску базу, сировине и пољопривреду. Одсуство значајнијих језичких баријера је кључна предност ове области која поједностављује процес сарадње ради постизања вишег стандарда живљења и ради могућности за запошљавање. Упркос томе, сви кључни актери морају се усмјеравати да се прилагоде реалностима тржишне економије. Прекогранични програм може да буде инструмент за промоцију сарадње главних актера у програмској

области на оптимализацији ових могућности путем размјене и предузимања заједничких активности.

Ова област је претрпјела велике потресе и кидање веза током протекле двије деценије, што је њену привредну производњу оставило на нивоу из 1991. Главни закључци поводом препрека економском расту су лоше стање путне и жељезничке инфраструктуре, потом застарјела индустријска база, неквалификована радна снага и високи додатни трошкови у циљу поштовања регулаторног оквира, а ради конкурисања на међународном нивоу. Огроман и у великој мјери недирнут околиш програмске области може се посматрати као привредни ресурс који се може селективно експлоатисати. Међутим, неадекватни начини одлагања отпада и одржавања канализације, снажан пораст неконтролисане градње, неконтролисано уништавање шума и нерегулисано извлачење сировина неизбјежно ће дугорочно имати негативан утицај на околиш и евентуално умањити њену улогу у привреди земље.

Главни приоритет јесте убрзање привредног развоја програмске области стварањем могућности за запошљавање у релативно кратком периоду (3-5 година). Прекогранична сарадња може у овом процесу да буде од помоћи улагањем заједничких напора да се стимулише привредни раст провођењем слједећег стратешког приступа.

2.2. Општи стратешки циљ Прекограничног програма

Општи стратешки циљ Програма прекограничне сарадње препознаје потребу да се привреда стимулише концентрисањем на изградњу веза и мрежа које ће повезивати људске, природне и привредне ресурсе области.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ

Повезивање људи, заједница и привреда програмске области кроз заједничко учешће у развоју области сарадње коришћењем људских, природних и привредних ресурса и погодности.

ОПШТИ ЦИЉ

Стимулисање привреде и смањење релативне изолованости програмске области јачањем заједничких институционалних мрежа и капацитета људских ресурса.

2.3. Конкретни циљеви

Општи циљ програма, са кључним елементима стратегије засноване на SWOT анализи, довео је до формулације конкретних циљева наведених у наставку који су усмјерени на оно што треба постићи:

1. Унапређење институционалних оквира за развој МСП у програмским областима;
2. Развој туризма као кључног привредног сектора у областима обухваћеним прекограничном сарадњом;
3. Унапређење прекограничне сарадње у области трговине и приступа тржиштима;
4. (Поновно) успостављање прекограничне синергије између организација за подршку развоју предузетништва и трговине да би се промовисале заједничке иницијативе за сарадњу;

5. Очување квалитетног околиша у програмској области кроз заједничке иницијативе за сарадњу на заштити природе и експлоатацији природних ресурса;
6. Јачање прекограничних непосредних интеракција да би се ојачале културне и спортске везе и заједнички учествовало у активностима од обостраног интереса.

Наведени конкретни циљеви усмјерени су ка стварању здраве основе за заједничке активности у програмским областима. Програм ће такође уважавати и слједеће основне циљеве:

- Једнаке могућности за све;
- Задовољавање посебних потреба угрожених, хендикепираних или по основу припадности етничким или мањинским групацијама;
- Заштита природне и изграђене околине у циљу подршке одрживом развоју;
- Партнерство и заједнички однос у активностима осим у случају Стратешких пројеката (види у наставку).

3. Приоритет и мјере

Стратешки и специфични циљеви усмјерени су на остваривање резултата и повољних исхода који се односе на конкретне потребе програмских области. Анализа предности, мана, могућности и пријетњи (SWOT) указује да би помоћ у склопу програма требало да буде усмјерена на слједеће приоритете.

3.1 Приоритет I

Остваривање друштвене и економске кохезије кроз активности којима се унапређују физичка, пословна, друштвена и институционална инфраструктура и капацитети.

Овако дефинисан приоритет корисницима омогућава веома широк контекст у оквиру кога је могуће предлагати активности којима ће се остварити општи циљ. С обзиром да је ово први програм прекограничне сарадње између двије земље, заједнички став је да циљеви на вишем нивоу не би требало да намећу превише ограничења за циљеве на нижем нивоу. Овај приоритет подржава активности које ће помоћи остварење свих специфичних циљева и пружа логички контекст за мјере.

Критеријуми за одабир активности и њихову реализацију:

Детаљи везани за критеријуме за одабир активности биће дефинисани накнадно, кроз релевантно Упутство за подносиоце приједлога пројеката или/и јавне позиве за пријаву приједлога пројеката.

Мјере ће бити реализоване углавном кроз програме додјеле бесповратне помоћи. Међутим, постоји могућност да Заједнички надзорни одбор препозна потребу за финансирањем кључних заједничких пројеката ван јавног позива за пријаву приједлога пројеката. У тим случајевима, реализација ће се одвијати кроз јавне набавке услуга, радова и материјала.

3.1.1 Мјера I.1

Унапређење продуктивности и конкурентности економских, руралних и

еколошких ресурса програмске области.

Ова мјера је формулисана тако да се оствари унапређење заједничких напора ка ефикаснијој искоришћености програмске области. Под корисницима програма у оквиру ове мјере се подразумевају (овај списак није коначан):

- Локалне самоуправе и њихове институције, укључујући јавна комунална предузећа, болнице, медицинске и службе хитне помоћи;
- Школе, библиотеке, институције културе, друштвени домови, културна, историјска или спортска друштва итд.
- Невладине, непрофитне организације;
- Организације за подршку развоја предузетништва, као што су привредне коморе, бизнис центри, удружења МСП, секторска удружења, локална удружења трговаца итд.
- Регионалне и локалне развојне агенције;
- Институције надлежне за заштиту природе или управљање националним парковима и јавне управе;
- Јавни – и приватни – органи за пружање подршке запошљавању (центри за запошљавање, бирои рада итд.)
- Школе, факултети и универзитети у програмској области, укључујући и институције за стручно усавршавање и преквалификацију;
- Еврорегиони;

Образложење:

Анализом програмске области утврђено је да постоји потреба да се привредне активности стимулишу кроз ефикасније коришћење постојећих ресурса. Иако на државном нивоу, свака земља има своје приоритете, и проводи различите политике да би остварила своје циљеве, постоји велики број могућности за сарадњу међу сусједним општинама које су комплементарне са активностима на државном нивоу.

Сарадња између локалних власти на координацији активности као што су просторно планирање, систем испуштања отпадних вода и канализације, хитне службе и установе за образовање и обуку одраслих, могла би да буде од користи за области са обје стране границе. Заједнички оквири сарадње требало би да се успоставе као дио овог прекограничног програма.

Успјех малих предузећа сматра се кључним циљем у склопу иницијатива за отварање нових радних мјеста у обје земље. Прекогранична сарадња између група за подршку развоју предузетништва, да би се радило на остварењу што повољније пословне климе, као и на развоју мреже органа за подршку развоју туризма у циљу стимулисања раста у овом сектору, имала би значајан утицај, а корист би била обострана за локалне заједнице са обје стране границе.

Даље експлоатисање природних ресурса програмске области је неминовно; међутим, прекогранична сарадња је пожељна у свим аспектима заштите околиша јер локалне заједнице са обје стране границе дијеле заједничку жељу да остваре овај циљ, али без негативних посљедица по околиш и разноврсне љепоте природе програмске области.

Сарадња у усклађивању образовних програма са потребама индустрије, пољопривреде и пословног окружења програмске области (нпр. развој туризма) може

се постићи кроз успостављање прекограничних институција које ће бити усмјерене на стварање иновативних образовних планова и програма, те размјену искустава и знања.

Програм прекограничне сарадње не може се директно бавити обновом и модернизацијом саобраћајне инфраструктуре области; међутим, прекогранична сарадња међу надлежним институцијама у успостављању приоритета у овој области допринијеће и утицаће на државне програме од којих ће корист имати локалне заједнице и привреда.

3.1.2 Мјера 1.2

Иницијативе у оквиру прекограничне сарадње које су усмјерене на размјену људи и идеја да би се унаприједила сарадња стручне јавности и грађанског друштва.

Ова мјера је осмишљена у циљу остваривања интензивније сарадње између локалних заједница на нивоу општина и унапређења заједничких интереса становништва и стручних групација. У оквиру ње подршка ће бити пружена мањим пројектима и активностима непосредног контакта људи (*people-to-people*). Од ове мјере користи ће имати привредне активности у програмској области, а она ће пружити и могућности за унапређење културних, историјских, етничких, образовних и спортских веза. Под корисницима програма у оквиру ове мјере се подразумевају (овај списак није коначан):

- Локалне самоуправе и њихове институције, укључујући јавна комунална предузећа, болнице, медицинске и службе хитне помоћи;
- Школе, библиотеке, институције културе, друштвени домови, културна, историјска или спортска друштва итд;
- Невладине, непрофитне организације;
- Организације за подршку развоја предузетништва, као што су привредне коморе, бизнис центри, удружења МСП, секторска удружења, локална удружења трговаца итд.
- Регионалне и локалне развојне агенције;
- Институције надлежне за заштиту природе или управљање националним парковима и јавне управе;
- Јавни – и приватни – органи за пружање подршке запошљавању (центри за запошљавање, бирои рада итд.)
- Школе, факултети и универзитети у програмској области, укључујући и институције за стручно усавршавање и преквалификацију;
- Еврорегиони;

Образложење:

Концепт међународне границе која раздваја локалне заједнице Србије и Босне и Херцеговине је нов и могао би да наруши пријашњу уобичајену друштвену и економску интеракцију наметањем ограничења на кретања људи и добара. Промовисањем континуиране сарадње и успостављањем прекограничних мрежа, ова мјера ће допринијети ублажавању маргинализације и смањењу перцепције границе као баријере.

Сарадња ће се одвијати у областима очувања и поштовања културних, историјских и спортских веза. Међутим, сарадња између локалних групација стручњака, којима је

потребна помоћ у рјешавању проблема на локалном нивоу, допринијеће унапређењу ефикасности и конкурентности локалних привредних субјеката који се суочавају са истим проблемима. Сарадња између институција за подршку развоју туризма у изради брошура, прикупљању информација, креирању база података, отвориће нова радна мјеста и унаприједити свеукупни стандард расположивих услуга.

Успостављање и промоција заједничких културних и спортских догађања између локалних заједница са обје стране границе усмјериће пажњу на активности непосредног контакта људи кроз одржавање и поштовање традиције и обичаја у програмској области.

3.2 Приоритет II

Техничка помоћ

Циљ овог приоритета је да обезбиједи балговремену и ефикасну администрацију и реализацију програма прекограничне сарадње.

Мјера II.1 Управљање и реализација програма

Индикативан списак програмских активности у оквиру ове мјере укључује:

- Подршку оперативним структурама, Заједничком надзорном одбору, Заједничком техничком секретаријату и осталим структурама (нпр. Управном одбору) укљученим у управљање и реализацију програма
- Успостављање и функционисање Заједничког техничког секретаријата и његових испостава, укључујући трошкове накнада за особље. Ово може да укључује и плате јавних званичника
- Трошкове учествовања на различитим састанцима у вези са реализацијом програма
- Административне и оперативне трошкове везане за реализацију програма, укључујући трошкове припреме и праћења програма, вредновања и одабира активности, организације састанака надзорног одбора итд.
- Подршку потенцијалним корисницима у припреми приједлога пројеката, те подршку корисницима у реализацији пројеката и извјештавању.

Мјера II Информисање, промоција и вредновање

Индикативан списак програмских активности у оквиру ове мјере укључује:

- Припрему, превођење и ширење информација и промотивног материјала везаног за програм, укључујући интернет страницу о програму
- Организовање јавних догађања (конференција, семинара, радионица итд.)
- Подизање освијештености и обучавање потенцијалних корисника, укључујући форуме за проналажење партнера
- Развој и функционисање ажуриране интернет странице програма, усмјерене како на ширу јавност тако и на потенцијалне подносиоце приједлога пројеката / кориснике
- Вредновање програма

Главни корисници би требало да буду:

- Оперативне структуре;
- Заједнички надзорни одбор;

- Заједнички технички секретаријат (Главна канцеларија и испоставе);
- Све остале структуре/органи која имају везе са развојем и реализацијом Програма прекограничне сарадње (нпр. Управни/Селекциони одбор)
- Корисници програма (индиректно).

У погледу **реализације** мјера у оквиру приоритета техничке помоћи, биће потписани појединачни директни уговори о додјели бесповратних средстава без позива за пријаву приједлога пројеката између сваке од Делегација ЕК и релевантних државних институција (оперативних структура, односно, државног координатора ИПА за компоненту II). Реализација мјера може изискивати потребу да државне институције врше подуговарање пружања услуга или добара.

У сврху ефикасног искоришћења средстава техничке помоћи, неопходна је блиска сарадња између државних институција земаља које учествују у програму.

3.3 Излазни показатељи и показатељи резултата

Забилешке о индикаторима програма:

1. Према ИПА ИР члану 94 (д), сваки прекогранични програм треба да садржи податке о осаму приоритета, повезаним мјерама и њиховим специфичним циљевима. Ови циљеви ће бити квантификовани коришћењем ограниченог броја индикатора за *output* и резултате, узимајући у обзир принцип пропорционалности. Индикатори ће омогућити мјерење напретка у односу на основне ситуације и ефикасност циљева у провођењу приоритета.
2. Док ИПА не тражи да се обезбиједи показатељи **утицаја**, настојање да се измјери утицај програма је пожељно и за менаџере програма, као и за главне заинтересоване стране. Програм је стога увео "јасније" индикаторе утицаја, као додатак захтијеваним излазним резултатима и показатељима. У складу са "принципом пропорционалности" индикатори мјере "уочене предности" различитих група корисника (у форми студије случаја, путем истраживања), радије него стандардне економске показатеље. Индикатори утицаја неће бити забилежени у стандардном формату "квантитативне анализе" годишњег извјештаја програма, већ у посебном дијелу извјештаја.
3. Индикатори су били структурисани на логичан начин. Као што примјер¹² испод показује, **излазни** индикатори се односе на ниво **мјере**, показатељи **резултата** односе се на ниво **приоритета**, а индикатори **утицаја** односе се на **циљ**.

Излазни индикатори	-Резултат	Утицај
Прекограничне пословне мреже успостављене у циљаним секторима	Мреже су активне и ефикасно функционишу	Побољшани пословни односи и економске активности за учешће фирми
Мјере	Приоритет	Циљ

¹² Види: http://www.interact-eu.net/interact_studies/63 "Process Monitoring of Impacts"

4. Сви **циљеви** се односе на **крај 2014**, на основу **буџетских обавеза до 2011 +3** за имплементацију, осим ако није другачије назначено.
5. Неки **индикатори засновани на процесу** (углавном под ТП) **немају мјерљиве циљеве**, али су квалитативне природе (нпр. ЗТС остаје адекватно опремљен)
6. Пошто је ово први програм прекограничне сарадње на тој граници, све **основе**¹³ су постављене на **нулу**, осим ако није другачије назначено.
7. Приступ стандардном "логичком оквиру" би обично укључивао и процјену **ризика**. Ово није било укључено у оригинални програм, и убацивање опште процјене ризика сада би превазилазило обим ревизије стандардног програма. Међутим, прекогранични програми на Западном Балкану се проводе упркос реалности политичког ризика. Индикатори испод формулисани су на претпоставци да политички ризици остају на ниском нивоу током реализације програма.

¹³ За неке активности засноване на процесу, основа се можда неће примјењивати

Индикатори

Стратешки циљ	ОВИ ¹⁴ (утицај)	СОВ ¹⁵
Повезивање људи, заједница и привреда пограничне области кроз заједничко учешће у развоју области сарадње користећи људске, природне и економске ресурсе и погодности.	<ol style="list-style-type: none"> Институције доживљавају користи од сарадње: Најмање 7 институција извјештава да могу ефикасније да ријеше одређене проблеме или искористе локалне прекограничне могућности у кључним областима оперативног програма кроз појачану сарадњу (економских, социјалних, еколошких сектора) Грађани имају користи од сарадње: Најмање 1000 људи директно или индиректно има користи од побољшане прекограничне сарадње и / или резултата постигнутих на појединим пројектима (који се односе на економске, социјалне, или користи за животну средину) 	<ul style="list-style-type: none"> Извјештаји пројеката Праћење извјештаја; Анкете међу партнерима на пројекту и крајњим корисницима Извјештаји коморе и других релевантних институција
Општи циљ		
Стимулисање привреда и смањење релативне изолованости пограничне области кроз јачање заједничких институционалних мрежа и капацитета људских ресурса и предности	<ol style="list-style-type: none"> Предузећа имају користи од сарадње: Најмање 50% предузећа директно или индиректно учествује у или има користи од програмских активности и види корист од сарадње (нпр. кроз приступ тржишту, сарадњу, заједнички маркетинг или продају, или побољшане вјештине и размјену знања) Основана радна мјеста или одржавана до краја периода трајања програма који се могу директно или индиректно повезати за појединачне пројекте (без циља - максималан број пожељно) Побољшање било ког економског, социјалног, односно индикатора заштите животне средине који могу да буду повезани са збиром повезаних утицаја било ког пројекта (који ће бити спецификован на основу циљева финансираних пројеката) 	
Приоритети	ОВИ (резултат)	СОВ
(1) Друштвене и економске кохезије путем заједничких активности за побољшање физичке, пословне, социјалне и институционалне инфраструктуре и капацитета	<ol style="list-style-type: none"> Постојање институционалне сарадње између 10 (5 +5) србијанских и бх. јавних служби да се скупа баве заједничким изазовима идентификованим у операцијама прекограничне сарадње Најмање 800 људи је обучено у областима везаним за кључне секторе овог програма (бизнис, туризам, животна средина, социјални, институционални) као резултат појединачних пројеката Предузећа сарађују: Најмање 50 предузећа учествују непосредно или посредно у активностима сарадње Људи сарађују: најмање 300 људи директно учествује у активностима прекограничне 	<ol style="list-style-type: none"> Извјештаји пројеката; интервјуи са учешћем институција Извјештаји са обука Извјештаји пројеката, праћење извјештаја; пословна истраживања Извјештаји пројекта, праћење извјештаја; мала истраживања између крајњих корисника Праћење извјештаја; средњорочне и крајње евалуације

¹⁴ Објективно провјерљив показатељ

¹⁵ Извори провјере

	<p>сарадње и/или иницијативама.</p> <p>5. Од другог позива па надаље, индикатори логичке матрице грант пројеката су у просјеку најмање 60% укупног нивоа успјешности</p> <p>6. Најмање 25% иницијатива прекограничне сарадње свих пројеката има одрживе резултате (нпр. <i>мреже су активне и ефикасно функционишу; интернет странице се одржавају</i>) најмање до 2015.</p>	6. Текуће и провјере на лицу мјеста, чак и након завршетка пројекта
(2) Техничка помоћ	<p>1. Повећана свијест о програму међу потенцијалним корисницима у програмској области. До краја 2010., 50% локалних институција / организација је упознато са програмом, након тога, број се повећава за 5% сваке године.</p> <p>2. Повећана свијест о програму међу јавности из програмских области. До краја 2010, 50% домаћинстава је упознато са програмом, након тога, број се повећава за 5% сваке године.</p> <p>3. Најмање 70% корисника изражава задовољство услугама које пружа ЗТС током програма.</p> <p>4. Број примљених пријава пројеката је и даље константно висок за сваки позив. Обим тражених средстава по позиву превазилази расположива средства од позива најмање за фактор 2:1.</p> <p>5. Побољшан квалитет пројеката са сваким наредним позивом (мјерено повећањем просјечних резултата, смањењем одбијених захтјева због недостатка основних подобности)</p> <p>6. Побољшано провођење програма: број пројеката не апсорбира најмање 70% од пројекта ЕУ пројектних фондова и даље остаје конзистентно испод 20% након другог позива</p>	<p>1. Годишња анкета организација / институција са сједиштем у програмској области</p> <p>2. Годишња истраживања домаћинстава (узорак од 500 домаћинстава)</p> <p>3. Годишња анкета корисника</p> <p>4. Информација о позиву</p> <p>5. Анализа информације о позиву</p> <p>6. Извјештај пројеката; комуникација између уговорног ауторитета и корисника пројекта</p> <p>7. Праћење извјештаја, средњорочна и коначна оцјена</p>
Мјере	ОВИ (Излазне информације)	СОВ
1.1 Унапређење продуктивности и конкурентности економских, руралних и еколошких подручја ресурса	<p>1. Број пројеката Х (пута) укупно финансирање пројеката посвећено прекограничном пословању & сарадњи у погледу туризма (циљ се односи на најмање 80% средстава уговорених по позиву)</p> <p>2. Број пројеката Х(пута) укупно финансирање пројеката посвећено прекограничној сарадњи на пољу екологије (циљ се односи на најмање 80% средстава уговорених по позиву)</p>	Грант уговори (опис активности и буџета)
1.2. Прекограничне иницијативе усмјерене на размјену људи и идеја за побољшање професионалне сарадње и	<p>1. Број пројеката Х (пута) укупно финансирање пројеката посвећено прекограничној сарадњи институција и грађанског друштва (циљ се односи на најмање 80% средстава уговорених по позиву)</p>	Грант уговори (опис активности)

сарадње грађанског друштва		
<p>2.1.</p> <p>Администрација и провођење програма</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заједнички технички секретаријат у потпуности попуњен током програма 2. ЗТС канцеларије остају адекватно опремљене током програма 3. ЈМЦ састанци благовремено и професионално припремљени, одржавани и праћени у складу са програмским процедурама 4. Најмање два релевантна програма обука за особље Заједничког техничког секретаријата годишње 5. Најмање један ПЦМ у вези тренинга, у трајању од најмање два дана за потенцијалне крајње кориснике годишње (независно од било каквог позива), са најмање од по 20 учесника 6. Сваки додијељени грант пројекат се прати најмање два пута током његовог животног вијека 7. Од другог позива па надаље, сви уговори се додјељују (након процјене пројекта, у свим фазама процјене, буџет клиринг) у року од 10 мјесеци од лансирања позива 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уговори о раду 2. ЈТС извјештаји особља; Попис опреме 3. Повратна информација од ЕЦ (посматрач) и ЈМЦ чланова 4. Извјештаји са обука особља 5. Извјештаји корисничких обука 6. Извјештаји праћења 7. Документација за позив
<p>2.2</p> <p>Информирање, промовирање и вредновање</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Број дистрибуисаних промотивних материјала (најмање 1 информативна брошура годишње од 2010, са најмање 500 примјерака) 2. Број организованих догађаја за пропаганду и информисање о програму (најмање 3 догађаја годишње од 2010. са најмање 50 учесника свака) 3. Број посјета страници програма достиже 500 резултата мјесечно до краја 2010., а повећава се за 5% сваке године 4. Број направљених билтена (најмање четири годишње од 2010., са дистрибуцијом на најмање 200 организација или појединаца) 5. Прес-издања и медијски извјештаји: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Најмање пет новинских чланака који су релевантни за Програм годишње од 2010. ☐ Најмање два новинска чланка по пројекту ☐ Најмање један други медијски догађај у вези са програмом 6. Средњорочна евалуација урађена до краја 2011. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Актуелна брошура, дистрибуциона листа 2. Документација дешавања 3. Регистар посјећености веба 4. Актуелни билтен, дистрибуциона листа 5. Колекција и анализа прес-издања & други медији 6. Евалуациони извјештаји
<p>2.Унакрсна питања</p>	<p>Број награђених пројеката, који систематски адресирају, стварају излазне информације, мјере и извјештавају и најмање 3 од слиједећих унакрсних питања се повећава за 10% по позиву, тако да је до 2015. најмање 50% награђених пројеката укључено у унакрсна питања на квалитетан начин.</p> <p>Унакрсна питања укључују:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Заштиту и промоцију једнакости полова; • Заштиту и промоцију националних мањина, 	<p>Извјештаји о пројекту и документоване излазне информације</p> <p>Мониторинг пројекта на лицу мјеста</p>

	<p>укључујући промоцију њиховог учешћа у процесима одлучивања;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Интеграцију лица погођених физичким и менталним сметњама у развоју; • Очување и промоцију права дјеце и промовисање учешћа дјеце у процесу доношења одлука; • Заштиту животне средине и природе, биодиверзитет, укључујући климатске промјене, и дезертификације (гдје је то могуће) <p>• Учешће јавности у процесу доношења одлука;</p>	
--	---	--

4. Веза са другим програмима

4.1 Веза са другим програмима у Републици Србији

Овај програм је у складу са основним циљевима и областима дјеловања сљедећих државних, те програма Европске уније:

Вишекориснички програм ИПА који се, између осталог, бави сљедећим областима дјеловања у вези са овим програмом: регионалном сарадњом, развојем инфраструктуре, стабилизацијом демократије, образовањем, омладином, те истраживањем и тржишном економијом.

ИПА Вишегодишњи индикативни план (МИПД) представља кључни стратешки документ за пружање подршке Европске комисије Републици Србији у оквиру ИПА, чији је основни стратешки циљ пружање подршке земљи у процесу напредовања од статуса потенцијалног кандидата према статусу кандидата и даље све до чланства у Европској унији. Основни приоритет и циљеви програма прекограничне сарадње су комплементарни са приоритетима и циљевима дефинисаним у оквиру компоненте прекограничне сарадње МИПД-а за период од 2009. до 2011. године.

Национални акциони план запошљавања у Републици Србији 2006-2008 (НЕАП) прописује мјере и активности за реализацију Националне стратегије запошљавања за период 2005-2010, са циљем повећавања степена запослења, смањења незапослености, те превазилажења проблема тржишта рада, са којима се Република Србија суочава током процеса транзиције ка тржишној економији.

Национална стратегија заштите околиша у Републици Србији (НЕС) - октобар 2005. године, која се бави општим узроцима идентификованих проблема околиша. Општи циљеви политике у вези са овим програмом се првенствено односе на подизање свијести о еколошким проблемима кроз унапређење формалног и неформалног образовања из области околиша, а затим на јачање институционалних капацитета за развој и провођење мјера заштите околиша, као и успостављање система за ванредне околности.

Пољопривредна стратегија Републике Србије (АС) - октобар 2004., дефинише сљедеће сродне циљеве:

- Одржив и ефикасан пољопривредни сектор који може да конкурише на свјетском тржишту, тиме доприносећи повећању националног дохотка;

- Обезбјеђење подршке животном стандарду људи који се уздржавају од бављења пољопривредом и нису у могућности да својим напретком прате економске реформе;
- Очување околиша од штетних посљедица пољопривредне производње.

Стратегија смањења сиромаштва у Србији представља средњорочни развојни оквирни документ, који је усмјерен на смањење кључних облика сиромаштва. Активности које предвиђа Стратегија су усмјерене на динамичан развој и економски раст, спречавање нових случајева сиромаштва који би били посљедица економског реструктурисања и бригу за традиционално сиромашне групације.

Стратегија развоја туризма, Република Србија, 2005-2010, коју је израдило Министарство трговине, туризма и услуга Републике Србије, садржи извјештај о првој фази, план конкурентности и стратешки маркетиншки план.

Консолидовани план регионалног развоја Војводине (ИРДП) представља вишесорни акциони план чији је основни циљ пружање подршке социјално-економском процесу развоја АП Војводина стимулацијом овог процеса кроз различите интегрисане мјере. Приоритети и стратегије ИРДП-а огледају се у коришћењу унутрашњих потенцијала АП Војводина, побољшања оквира економског развоја у региону и унапређења квалитета и искоришћености људских ресурса у региону.

4.2 Веза са осталим програмима у Босни и Херцеговини

Овај програм је у складу са основним циљевима и подручјима дјеловања сљедећих државних, те програма Европске уније.

Стратегија интеграције БиХ у ЕУ / EU Integration Strategy of BiH представља основни документ на којем ће бити базиран цијели процес приступа ЕУ. Он указује на основне циљеве и правце дјеловања и обухваћа скуп општих смјерница за рад државних и ентитетских институција и осталих партнера који су укључени у процес интеграције.

ИПА Вишегодишњи индикативни план (МИПД) / Multi-annual Indicative Planning Document (MIPD) представља кључни стратешки документ за подршку Европске комисије БиХ у оквиру ИПА, чији је основни стратешки циљ пружање подршке земљи у процесу напредовања од статуса потенцијалног кандидата према статусу кандидата и даље све до чланства у Европској унији. Основни приоритет и циљеви програма прекограничне сарадње су у складу са приоритетима и циљевима дефинисаним у оквиру компоненте прекограничне сарадње МИПД-а .

Стратегија провођења система децентрализоване реализације у БиХ / Strategy for Implementation of the Decentralized Implementation System in BiH – Циљ данога документа је пружање помоћи Одјељењу за координисање донација Делегације и Министарству финансија и трезора у припреми Мапе пута за провођење система децентрализоване реализације (ДИС) у БиХ.

Средњорочна стратегија развоја (МТДС) / Medium-term Development Strategy (MTDS) (под пријашњим називом Стратегија за смањење сиромаштва - ПРСП) за Босну и Херцеговину је средњорочни документ који покрива период од 2004. до 2007. године. Стратегија је заснована на остваривању три коначна стратешка циља:

стварање услова за одржив развој, смањење сиромаштва и убрзање процеса интеграције Босне у ЕУ. Ова стратегија обухваћа велики број секторских приоритета и њима сродних мјера. МТДС ће замијенити НДП (Државни план развоја), за који се сматра да ће бити усвојен почетком 2008. године.

Државни акциони план заштите околица (НЕАП) / National Environmental Action Plan (NEAP), који је припремљен захваљујући подршци Свјетске банке успоредо у оба ентитета, представља стратешки документ за планирање одрживог развоја. Он обухваћа списак приоритетних пројеката из области заштите околица. Осим тога, локални акциони планови заштите околица су већ усвојени.

ПРЕДЛОЖЕНИ ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ

СТРАТЕГИЈА

Повезивање људи, заједница и привреда пограничне области кроз заједничко учешће у развоју области сарадње користећи људске, природне и економске ресурсе и погодности.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

Унапређење институционалног оквира за развој МСП у пограничној области,
Развој туризма као кључног привредног сектора у областима обухваћеним прекограничном сарадњом,
Унапређење прекограничне сарадње у области трговине и приступа тржиштима,
(Поновно) успостављање прекограничне синергије између организација за подршку развоју предузетништва и трговине у циљу промовисања заједничких иницијатива за сарадњу,
Очување квалитетног околиша у пограничној области кроз заједничке иницијативе за сарадњу на заштити природе и експлоатацији природних ресурса.

Општи циљ:
Стимулисање привреда и смањење релативне изолованости пограничне области кроз јачање заједничке институционалне мреже и капацитета људских ресурса

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

- Једнаке могућности за све;
- Одговарање на специфичне потребе хендикепираних и беспомоћних лица или етничких мањина;
- Заштита природног и саграђеног околиша у циљу подржавања одрживог развоја
- Партнерство и заједничке активности.

Приоритет I:
Остваривање друштвено-економске кохезије кроз активности којима се унапређују физичка, пословна, друштвена и институционална инфраструктура и капацитети

Мјера I.1:
Унапређење продуктивности и конкурентности економских, руралних и еколошких ресурса програмске области.

Мјера I.2:
Иницијативе у оквиру прекограничне сарадње које су усмјерене на размјену људи и идеја да би се унаприједила сарадња стручне јавности и грађанског друштва.

Приоритет II: Техничка помоћ

Мјера II.1 Управљање и реализација

Мјера II.2 Информисање, промоција и вредновање

ОДЈЕЉАК III ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

Допринос Заједница је обрачунат везано за програмске издатке, који су у оквиру програма прекограничне сарадње за Босну и Херцеговину и Републику Србију базирани на укупним издацима, како је договорено са земљама које учествују у програму и прописано у програму прекограничне сарадње.

Учешће Заједница на нивоу приоритета неће прелазити горњи лимит у износу од 85% од програмских трошкова.

Примјењиваће се одредбе члана 90. Уредбе (ЕК) бр. 718/2007 (ОЈ Л170 од 29. јуна 2007. године) (Уредба о реализацији ИПА).

1. Финансијски план за програм прекограничне сарадње за период 2007 – 2009

ПРИОРИТЕТИ	Србија					Босна и Херцеговина			
	Средства Заједница	Државна средства	Укупна средства	Стопа учешћа Заједница	Средства Заједница	Државн а средств а	Укупна средства	Стопа учешћа Заједница	
	(а)	(б)	$\frac{(ц)}{(а)+(б)}$	$(д) = \frac{(а)}{(ц)}$	(а)	(б)	$(ц) = (а)+(б)$	$(д) = \frac{(а)}{(ц)}$	
2007	990.000	194.100	1.184.100	83,60%	630.000	123.500	753.500	83,60%	
	110.000	19.412	129.412	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%	
	1.100.000*	213.512	1.313.512	83,70%	700.000**	135.853	835.853	83,70%	
2008	990.000	194.100	1.184.100	83,60%	630.000	123.500	753.500	83,60%	
	110.000	19.412	129.412	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%	
	1.100.000	213.512	1.313.512	83,70%	700.000	135.853	835.853	83,70%	
2009	990.000	194.100	1.184.100	83,60%	630.000	123.500	753.500	83,60%	
	110.000	19.412	129.412	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%	
	1.100.000	213.512	1.313.512	83,70%	700.000	135.853	835.853	83,70%	
2 – Техничка									
	110.000	19.412	129.412	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%	
	1.100.000	213.512	1.313.512	83,70%	700.000	135.853	835.853	83,70%	

помоћ												
2010	УКУПНО	1.100.000	213.512	1.313.512	83,70%	700.000	135.853	835.853	83,70%			
	1 –Економски и социјални развој	900.000	158.824	1.058.824	85,00%***	630.000	111.176	741.176	85,00%****			
	2 –Техничка помоћ	100.000	17.647	117.647	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%			
2011	УКУПНО	1.000.000***	176.471	1.176.471	85,00%****	700.000	123.529	823.529	85,00%****			
	1 –Економски и социјални развој	900.000	158.824	1.058.824	85,00%****	630.000	111.176	741.176	85,00%****			
	2 –Техничка помоћ	100.000	17.647	117.647	85,00%	70.000	12.353	82.353	85,00%			
ГРАНД ТОТАЛ	5.300.000	993.478	6.293.478	85,00%****	3.500.000	654.617	4.154.617	85,00%****				

* Дозначавање већих средстава од стране Србије је резултат важности и приоритета, који Република Србија поклања програму прекограничне сарадње са Босном и Херцеговином, као и посљедица расположивости већег износа средстава услијед изостанка програма прекограничне сарадње 2007. године на пограничној области са Бившом Југословенском Републиком Македонијом.

** Босна и Херцеговина је донијела одлуку да дозначи већи износ средстава из компоненте II ИПА за област дуже границе са Хрватском.

*** Износ од € 100.00 годишње је пребачен из износа заједнице за финансирање Србије у оквиру овог програма, за двије године, 2010 и 2011, за одговарајући програм Србија - Црна Гора (новембар 2009)

**** Процент доприноса финансирања Заједнице и у Србији и у Босни и Херцеговини су прилагођени на 85% у односу на претходне 83.6 за двије

године 2010 и 2011.

ОДЈЕЉАК IV ОДРЕДБЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Одредбе о реализацији програма прекограничне сарадње ИПА за Србију и Босну и Херцеговину утврђене су на основу Уредбе Комисије (ЕЦ) бр. 718/2007¹ (у даљем тексту: Уредба о реализацији ИПА), која проводи Уредбу Савјета (ЕЦ) бр. 1085/2006 којим се успоставља инструмент за претприступну помоћ (ИПА).

1. Структуре програма

Управљачке структуре програма су:

Државни координатор ИПА и/или координатори ИПА за компоненту II;

Оперативне структуре (ОС);

Заједнички надзорни одбор (ЈМЦ);

Заједнички технички секретаријат (ЈТС);

Уговорни органи (Делегације Европске комисије).

У складу са чланом 10.2 Уредбе о реализацији ИПА, бар у току прелиминарног периода, програм прекограничне сарадње биће реализован у обје земље по систему централизованог управљања, у оквиру којих надлежне Делегације ЕК имају статус уговорног органа (ЦА), који је надлежан за додјелу бесповратних средстава, надгледање тендерске процедуре, склапање уговора и вршење благовремених плаћања.

1.1 Државни координатори ИПА

Државни координатори ИПА имају улогу представника земље корисника пред Комисијом (члан 32. Уредбе о реализацији ИПА). Он/а обезбјеђује одржавање блиске везе између Комисије и земље корисника, како у погледу општег процеса придруживања, тако и у погледу претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА. Он/а може пренијети надлежност за обављање задатака у вези са координацијом учешћа земље корисника у програмима прекограничне сарадње са земљама чланицама или са другим земљама корисницима, па и у програмима међудржавне, међурегионалне или поморске сарадње у склопу других инструмената Заједнице, на координатора програма прекограничне сарадње (у даљем тексту: координатор ИПА за компоненту II).

Органи и носиоци (координатори ИПА за компоненту II према члану 32(2) Уредбе о реализацији ИПА) именовани од стране Државних координатора ИПА за праћење учествовања њихове земље у програмима ИПА за компоненту II су:

Србија	Босна и Херцеговина
Канцеларија за европске интеграције Србије (СЕИО) Сектор за прекограничне и транснационалне програме Немањина 34 11 000 Београд	Дирекција за европске интеграције Савјет министара Трг БиХ 1 71 000 Сарајево

¹ ОЈ Л170, 29.06.2007., стр.1.

1.2 Оперативне структуре

Увод

Оперативне структуре земаља чланица у склопу Програма прекограничне сарадње ИПА за Србију и Босну и Херцеговину надлежне су за програмирање и техничку реализацију Програма, а формиране су и успостављене од стране земаља корисника према сљедећим одредбама:

- За програм прекограничне сарадње за Србију – Босну и Херцеговину, свака земља корисник обухваћена програмом успоставиће оперативне структуре за онај дио програма који се тиче те земље;
- Задаци оперативне структуре обухваћају припрему програма прекограничне сарадње у складу са чланом 91. Уредбе о реализацији ИПА;
- Оперативне структуре земаља корисника обухваћених програмом успоставиће блиску сарадњу приликом програмирања и реализације релевантног програма прекограничне сарадње;
- За сваки програм прекограничне сарадње међу земљама корисницама, релевантне оперативне структуре успоставиће Заједнички технички секретаријат за пружање подршке оперативним структурама, те Заједнички надзорни одбор, у складу са чланом 142. Уредбе о реализацији ИПА, за провођење надлежности из њиховог дјелокруга;
- У случају централизованог управљања, функције и надлежности оперативних структура биће дефинисане за програме прекограничне сарадње, уз изузетак објаве тендера, додјеле уговора и вршења исплата, што спада у надлежност Комисије;
- Свака земља обухваћена програмом именоватиће своје представнике, укључујући представнике оперативних структура надлежних за програм, који ће учествовати у раду Заједничког надзорног одбора. Кад је у питању састав Заједничког надзорног одбора, биће узете у обзир одредбе члана 87. Уредбе о реализацији ИПА. Заједничким надзорним одбором предсједава представник једне од земаља обухваћених програмом (Члан 142(3) Уредбе о реализацији ИПА);
- Оперативне структуре земаља корисника обухваћених програмом и Заједнички надзорни одбор воде рачуна о квалитету реализације програма прекограничне сарадње. Праћење се изводи кроз придржавање показатеља утврђених чланом 94(1)(д) Уредбе о реализацији ИПА.

Оперативне структуре у склопу програма прекограничне сарадње ИПА за Србију и Босну и Херцеговину

У складу са функцијама оперативних структура (утврђених Уредбом о реализацији ИПА), Оперативне структуре Програма прекограничне сарадње ИПА за Србију – Босну и Херцеговину, *inter alia*, обављају послове који обухваћају:

- Припремање програма прекограничне сарадње у складу са чланом 91. Уредбе о реализацији ИПА;
- Именовање својих представника у Заједнички надзорни одбор (ЈМЦ);

- Успостављање Заједничког техничког секретаријата (ЈТС) и запошљавање особља;
- Припремање и реализација стратешких одлука Заједничког надзорног одбора, по потреби, и уз подршку Заједничког техничког секретаријата;
- Уз подршку Заједничког техничког секретаријата, успостављање система за сакупљање поузданих информација о реализацији програма и достављање релевантних информација Заједничком надзорном одбору, координатору ИПА за компоненту II и Европској комисији;
- Вођење рачуна, у сарадњи са Заједничким надзорним одбором, о квалитету реализације програма прекограничне сарадње, проводећи надгледање кроз придржавање показатеља утврђених чланом 94 (1)(д) Уредбе о реализацији ИПА;
- Благовремено подношење годишњих и коначних извјештаја државном координатору ИПА и Комисији, према члану 144. Уредбе о реализацији ИПА, након увида оствареног од стране Заједничког надзорног одбора;
- Обезбјеђивање праћења испуњавања обавеза и вршења исплата на нивоу програма;
- Вођење рачуна о томе да корисници бесповратне помоћи адекватно обезбиједу напредак пројекта и финансијско извјештавање (праћење), као и квалитетно финансијско управљање (контролу);
- Пружање подршке Уговорним органима, по потреби (нпр. обезбјеђењем модела тендерске документације, прегледом буџета у оквиру пројекта додјеле бесповратне помоћи, припремом уговора и пратеће документације за уговарање консултантских услуга, добара и услуга неопходних за извођење активности корисника бесповратне помоћи или у оквиру приоритета техничке подршке у циљу њиховог одобрења и даљег процесуирања од стране Делегације ЕК). Одговорност за обављање овог задатка се може пренијети на Заједнички технички секретаријат;
- Вођење рачуна о томе да су корисници бесповратне помоћи добили подршку у току провођења процедуре јавне набавке. Одговорност за обављање овог задатка се може пренијети на Заједнички технички секретаријат;
- Организовање активности информисања и промовисања у сврху упознавања са могућностима које нуди програм прекограничне сарадње, или давање задужења Заједничком техничком секретаријату да подржи или проведе ове активности (укључујући сачињавање плана информисања и промовисања и добивање сагласности од Заједничког надзорног одбора);
- У случају добивања задужења од Заједничког надзорног одбора, припрема ревизија или анализа програма прекограничне сарадње, које би вјероватно омогућиле постизање циљева наведених у члану 86(2) Уредбе о реализацији ИПА или довеле до унапређења његовог управљања.

1.3 Заједнички надзорни одбор (ЈМЦ)

У складу са чланом 142. Уредбе о реализацији ИПА, земље кориснице успостављају Заједнички надзорни одбор у року од три мјесеца од дана ступања на снагу првог финансијског уговора који се односи на програм.

Свеукупно праћење програма реализације је у надлежности Заједничког надзорног одбора. Састав Заједничког надзорног одбора чине представници двије земље кориснице, Србије и Босне и Херцеговине, који имају равноправан статус у Заједничком надзорном одбору.

Функције Заједничког надзорног одбора

У складу са чланом 142(5) Уредбе о реализацији ИПА, Заједнички надзорни одбор обезбјеђује остварење дјелотворности и квалитета реализације програма прекограничне сарадње, у складу са сљедећим одредбама:

Разматра и одобрава критеријуме одабира активности чије ће финансирање бити обухваћено програмом прекограничне сарадње, те одобрава све ревизије ових критерија у складу са програмским потребама;

б) Обавља периодични преглед напретка усмјереног према испуњавању специфичних циљева програма прекограничне сарадње на основу документације коју поднесу оперативне структуре или земље кориснице обухваћене програмом;

ц) Анализира резултате реализације, нарочито у погледу постизања циљева који су постављени за сваки приоритет и вредновања наведена у члану 57(4) и члану 141 Уредбе о реализацији ИПА;

д) Анализира годишње и коначне извјештаје о реализацији утврђене чланом 144 Уредбе о реализацији ИПА;

е) Надлежан је за одабир активности, али обављање ових послова може да пренесе на управни одбор;

ф) Може да предлаже ревизије или анализе програма прекограничне помоћи које би вјероватно омогућиле постизање циљева наведених у члану 86(2) Уредбе о реализацији ИПА или довеле до унапређења његовог управљања, укључујући финансијско управљање;

г) Разматра и одобрава све приједлоге који се односе на измјене и допуне садржаја програма прекограничне сарадње.

Осим тога, у складу са чланом 143. Уредбе о реализацији ИПА, оперативне структуре и Заједнички надзорни одбор обезбјеђују постизање квалитета реализације програма прекограничне сарадње, као и провођење праћења кроз придржавање индикатора утврђених чланом 94(1) (д) Уредбе о реализацији ИПА.

Заједнички надзорни одбор усваја **план информисања и промовисања**, чије провођење је у надлежности ОС / ЈТС. Овај план, између осталог, обухваћа активности усмјерене на:

Усмјеравање потенцијалних корисника, професионалних организација, привредних и друштвених партнера, организација за промоцију могућности које нуди програм;

Упознавање јавности са улогом ЕУ у корист програма и његових резултата.

Заједнички надзорни одбор усваја годишњи план рада Заједничког техничког секретаријата.

Састав и процедуре Заједничког надзорног одбора

О саставу Заједничког надзорног одбора одлуке доносе земље кориснице у складу са чланом 142. Уредбе о реализацији ИПА, узимајући у обзир одредбе чланова 87. и 139. наведене уредбе. Заједнички надзорни одбор одликује равномјерна заступљеност и ограничен број представника са државног и регионалног нивоа и осталих привредних, друштвених и еколошких партнера обухваћених програмом на обје стране, да би се обезбиједила ефикасност и широка заступљеност.

Представници Европске комисије учествују у раду Заједничког надзорног одбора у својству савјетодавног органа. Представници оперативних структура учествују на састанцима Заједничког надзорног одбора и имају право гласа.

Заједнички технички секретаријат пружа подршку функционисању Заједничког надзорног одбора.

Представник оперативне структуре једне од земаља обухваћених програмом предсједава Заједничким надзорним одбором. У циљу уравнотежености, предсједавање одбором требало би да се ротира између земаља корисница. Детаље практичне организације састанака Заједничког надзорног одбора регулисаће пословник одбора.

Одлуке Заједничког надзорног одбора доносе се консензусом између државних делегација обје земље кориснице (једна држава један глас). Одлуке одбора могу се доносити и путем писмене процедуре.

Задаци Заједничког надзорног одбора код одабира пројеката за додјелу бесповратне помоћи

Заједнички надзорни одбор надлежан је за заједнички одабир пројеката уз поштовање процедуре и критеријума одабира прописаних у поглављу број 3 овог одјелјка, који су у великој мјери засновани на „Практичном водичу за процедуре додјеле уговора у контексту вањских активности ЕЗ“.

Заједнички надзорни одбор има за главни задатак одабир појединачних пријава пројеката на основу процјене пројеката коју проводи Управни одбор према одредбама члана 142(5)(ф) Уредбе о реализацији ИПА (обављајући улогу Одбора за процјену предвиђену у Одјелјку 6.4 ПРАГ-а), те у координацији са осталим програмима и политикама Заједнице и државе, узимајући у обзир релевантност пројекта за циљеве и приоритете програма.

Заједнички надзорни одбор прегледа и формално одобрава извјештај о процјени и приједлоге за додјелу које припрема Заједнички управни одбор, и доставља их, по потреби, заједно са препорукама Делегацијама ЕК (уговорним органима) путем оперативних структура (ОС). Ако је потребно, Заједнички надзорни одбор може да тражи објашњења од Заједничког управног одбора. У случају неслагања са закључцима извјештаја о процјени, или у случају да Заједнички надзорни одбор жели да одступи од резултата Заједничког управног одбора, он своје недоумице доставља Делегацијама ЕК путем писмених препорука/сагласности. Међутим, Заједнички надзорни одбор нема право, ни под којим околностима, да мијења резултате бодовања или препоруке Заједничког управног одбора, нити смије да преправља табеле за процјену које попуњавају оцјењивачи.

Заказивање састанка

Састанци Заједничког надзорног одбора одржаваће се најмање двапут годишње на иницијативу земаља обухваћених програмом или Комисије, што ће бити детаљније прописано пословником.

Пословник Заједничког надзорног одбора

На свом првом састанку, Заједнички надзорни одбор сачињава и усваја пословник, да би могао обављати своје задатке у складу са Уредбом о реализацији ИПА.

1.4 Заједнички технички секретаријат

Формирање и организација

У складу са чланом 139(4) Уредбе о реализацији ИПА, оперативне структуре успостављају Заједнички технички секретаријат (ЈТС) за пружање подршке оперативним структурама и Заједничком надзорном одбору приликом обављања дужности из њихове надлежности. Заједнички технички секретаријат може да има испоставе у свакој земљи обухваћеној програмом. У оквиру програма прекограничне сарадње за Србију – Босну и Херцеговину, Заједнички технички секретаријат ће бити успостављен заједничким споразумом између двије оперативне структуре. Споменути детаљи бит ће утврђени овим споразумом.

Заједнички технички секретаријат (ЈТС) сноси одговорност за свакодневну реализацију програма.

Заједничким техничким секретаријатом заједнички управљају обје оперативне структуре.

Организација и кадровско попуњавање Заједничког техничког секретаријата

Сједиште Заједничког техничког секретаријата налази се у Ужицу, Република Србија. Испостава у Босни и Херцеговини биће смјештена у Тузли.

Заједничким техничким секретаријатом управља начелник Секретаријата. У ЈТС ће бити ангажовани страни држављани, као и држављани БиХ и Србије. Особље ЈТС-а именују обје оперативне структуре. Број и квалификације особља одговарају доле утврђеним задацима. Особље ЈТС посједује знање српског и службених језика БиХ, те енглеског језика.

Функционисање ЈТС и његове испоставе, укључујући трошкове особља (осим плата јавних званичника) финансираће се кроз приоритет техничке помоћи. Детаљна правила функционисања ЈТС биће утврђена билатералним споразумом између оперативних структура.

Провођење активности ће се вршити према плану рада који једном годишње усваја Заједнички надзорни одбор.

Задаци Заједничког техничког секретаријата (ЈТС)

Заједнички технички секретаријат сноси одговорност за свакодневну реализацију програма у складу са одредбама споразума о реализацији закљученог између србијанских и босанских оперативних структура и у складу са одредбама правне регулативе државе и ЕУ.

ЈТС пружа подршку Заједничком надзорном одбору и оперативним структурама у обављању обавеза из њихове надлежности, а нарочито ће, *inter alia*, сносити одговорност за обављање сљедећих задатака:

Пружање доприноса у изради годишњих и коначних извјештаја о програму прекограничне сарадње;

Организовање састанака Заједничког надзорног одбора и Заједничког управног одбора, укључујући сачињавање и достављање записника;

У тијесној сарадњи са оперативним структурама, планирање и провођење информативних кампања и осталих активности усмјерених на упознавање јавности са програмом;

Примање и евидентирање пријава за пројекте и организовање рада Заједничког управног одбора, укључујући сачињавање извјештаја о административном придржавању и испуњавању услова;

Припрема, према смјерницама и уз подршку уговорних органа и оперативних структура, стандардизованих образаца пријава за пројекте, табела за оцјену, смјерница за подносиоце приједлога пројеката, извјештаја о реализацији, праћењу пројеката, те додјели бесповратних средстава (укључујући финансијске извјештаје), по могућности што више заснованих на обрасцима и моделима уврштеним у ПРАГ;

Организовање програма за инфо-дане и радионице за потенцијалне подносиоце пријава, обезбјеђујући добру покривеност програмске области;

Пружање подршке потенцијалним подносиоцима пријаве код проналажења партнера и приликом израде пројекта;

Охрабривање подношења пријава и давање смјерница подносиоцима;

Савјетовање корисника бесповратних средстава о реализацији пројекта, на примјер, организовањем радионица на тему јавних набавки и праћења;

Развијање и одржавање мреже заинтересованих страна;

Креирање и ажурирање базе података потенцијалних подносилаца пријаве и учесника у радионицама и осталим догађањима;

Припрема, провођење и извјештавање о обиласцима пројеката прекограничне сарадње у сврху праћења;

Припрема и публикавање промотивног материјала о програму прекограничне сарадње;

Израда и одржавање ажуриране интернет странице;

Присуствовање редовним састанцима оперативних структура и обукама.

1.5 Уговорни органи

Европска комисија има својство уговорног органа у обје земље.

Србија	Босна и Херцеговина
--------	---------------------

<p>Делегација Европске уније у Србији</p> <p>Владимира Поповића 40 ГТЦ Авенуе Блоцк 19А</p> <p>11 070 Нови Београд Србија</p> <p>Тел: +381 11 3810 974 Факс: +381 11 3083 201</p>	<p>Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини</p> <p>Скендерија 3а 71000 Сарајево Босна и Херцеговина</p> <p>Тел: +387 33 254 700 Факс: +387 33 666 037</p>
---	--

Одговорности уговорног органа, између осталог, односе се на:

- Одобравање документације јавног позива за подношење приједлога пројеката;
- Одобравање састава заједничких управних одбора;
- Одобравање извјештаја о евалуацији (више детаља у поглављу 3, одабир пројеката);
- Учествовању у раду Заједничког надзорног одбора у својству савјетодавног тијела;
- Закључивање уговора са корисницима бесповратних средстава, укључујући ревизије буџета (уз подршку одговарајућих оперативних структура и ЈТС).

1.6 Корисници програма

Дефинисање водећих/главних корисника и осталих корисника

У складу са чланом 96(3) Уредбе о реализацији ИПА, у случају да постоји неколико коначних корисника активности у свакој од земаља обухваћених пројектом, оне ће међусобно одабрати главног корисника прије подношења приједлога активности. Главни корисник сноси одговорности у погледу реализације активности, које су прописане у даљем тексту.

Одговорности водећих корисника и осталих корисника

Одговорности водећих корисника

У складу са одредбама члана 96(3) Уредбе о реализацији ИПА, водећи/главни корисник сноси сљедеће одговорности за онај дио активности који се одвија у дотичној држави:

- Уређује услове односа са коначним корисницима обухваћеним дијелом активности које се одвијају у дотичној земљи споразумом који, *inter alia*, садржи одредбе које гарантују правилно финансијско управљање финансијским средствима дозначеним за дану активност, укључујући одредбе за добивање износа који нису на вријеме уплаћени;
- Сноси одговорност за обезбјеђивање реализације оног дијела активности који се одвија у дотичној држави;
- Сноси одговорност за пребацивање дијела средстава Заједнице коначним корисницима обухваћеним дијелом активности које се одвијају у дотичној држави;

држави;

- Обезбјеђује да су извршена плаћања за трошкове исказане од стране коначних корисника обухваћених дијелом активности које се одвијају у дотичној држави, у циљу реализације активности, те да наведени трошкови одговарају активностима уговореним између коначних корисника обухваћених активностима.

Главни корисници из земаља обухваћених програмом обезбјеђују одржавање међусобне тијесне сарадње током реализације активности.

Одговорности осталих корисника

Сваки корисник обухваћен активностима:

Учествује у активностима;

Сноси одговорност за реализацију активности под његовом надлежношћу у складу са пројектним планом и уговором који потписује са главним корисником;

Сарађује са осталим партнерским корисницима у реализацији активности, извјештавању у сврхе праћења;

Доставља тражене информације на ревизију надлежним ревизорским органима;

Преузима одговорност у случају неправилности у вези са пријављеним трошковима, укључујући евентуални поврат средстава Комисији;

Сноси одговорност за мјере информисања и обавјештавања јавности.

Функционални главни партнер

У случају заједничких пројеката (у којима су главни корисници са обје стране обухваћени програмом и засебно ангажовани од стране уговорних органа Србије и БиХ), 2 главна корисника одабраће међусобно функционалног главног партнера, прије подношења приједлога пројекта.

Функционални главни партнер, између осталог:

Сноси одговорност за свеукупно координисање пројектних активности са обје стране границе;

Сноси одговорност за организовање заједничких састанака пројектних партнера;

Сноси одговорност за слање извјештаја ЈТС-у који се односе на свеукупни напредак заједничког пројекта.

2. Израда пројеката

Заједнички технички секретаријат пружа активну подршку главним корисницима и осталим корисницима током цијелог периода трајања активности, нпр. током припреме почевши од израде пријава и реализације активности до потпуног окончања дате активности. Биће организован свеобухватан програм инфо-дана ('турнеја') општег типа

у циљу промовисања програма прекограничне сарадње, након чега ће слиједити тематски инфо-дани, радионице и пригодна догађања за проналажење партнера у контексту јавних позива за подношење приједлога пројеката. Одговарајући промотивни материјал ће бити припремљен у ту сврху, те редовно ажурирана интернет страница о програму и остала догађања у циљу изградње мреже заинтересованих страна и размјене позитивних искустава.

За списак мјера које ће провести ЈТС у склопу подршке развоју активности, погледати поглавље о ЈТС (1.4 у овом одјелу). Надаље, смјернице за подносиоце приједлога пројеката садрже опсежну листу препорука за подносиоце о томе како припремити квалитетан пројект прекограничне сарадње.

3. Одабир пројеката

Реализација програма прекограничне сарадње ИПА за Србију – Босну и Херцеговину ће се обављати на основу механизма програма додјеле бесповратне помоћи. Процедуре које се примјењују у склопу овог процеса су у складу са процедурама додјеле уговора које важе за све уговоре вањске помоћи ЕЗ који се финансирају из општег буџета Европских заједница према важећој верзији приручника (ПРАГ) - 'Практичног водича за процедуре додјеле уговора за вањске активности ЕЗ'. У свјетлу природе пројеката (прекогранична сарадња) и Уредбе о реализацији ИПА (чланови 95. и 140.), потребна су незнатна прилагођавања стандардних правила ПРАГ.

Врсте пројеката

Одабране активности обухваћају коначне кориснике из обје земље који ће сарађивати бар на један од следећих начина: заједничка израда, заједничка реализација, заједничко кадровско попуњавање и заједничко финансирање.

Стратешки пројекти

ЈМЦ може, ex-ante, идентификовати и одобрити стратешке пројекте за финансирање у оквиру програма. Сваки од тих пројеката мора јасно да допринесе постизању циљева и приоритета овог програма. Образложење за избор стратешког пројекта треба јасно показати да стратешки пројект може боље ријешити одређени прекогранични проблем него грант шеме. Стратешки пројекти могу да буду у облику услуга, испоруке или уговора о радовима, и тендер ће бити у складу са стандардним процедурама Европске уније о набавкама у погледу вањске помоћи.

Такви стратешки пројекти могу да буду једнострано покренути, међутим, утицај њихове примјене треба да има јасан прекогранични утицај, нпр. побољшање животне средине или стварање или побољшање граничног прелаза или прилазног пута до прелаза.

4. Финансијско управљање

У склопу централизованог управљања, Европска комисија у потпуности обавља функције провођења тендерске процедуре, додјеле уговора и плаћања, на основу документације коју доставе корисници, и у складу са правилима додјеле уговора и набавки утврђених Практичним водичем ЕК за додјеле уговора (ПРАГ).

Заједнички надзорни одбор обезбјеђује функционисање поузданог компјутеризованог рачуноводства; затим надгледања и финансијског извјештавања, да би се ревизорима омогућило адекватно праћење.

Европска комисија и државни ревизорски органи имају право провођења ревизије програма прекограничне сарадње.

5. Праћење и вредновање програма

Праћење програма

Уговорни орган сноси свеобухватну одговорност за исправност управљања и реализације програма прекограничне сарадње ИПА за Србију – Босну и Херцеговину. Оперативне структуре су одговорне за успостављање система за праћење програма. Систем за праћење је важан у контексту омогућавања ревизорима адекватног праћења програма.

Оперативне структуре и Заједнички надзорни одбор обављају праћење програма уз придржавање индикатора утврђених програмом.

Инструменти за праћење су:

Годишњи извјештај и коначни извјештај о реализацији: оперативне структуре ће, након што Заједнички надзорни одбор изврши анализу, Комисији и надлежним државним координаторима за ИПА поднијети годишњи извјештај о реализацији програма прекограничне сарадње до 30. јуна сваке године, а први пут у другој години након усвајања програма прекограничне сарадње за Србију – Босну и Херцеговину.

Након обављања анализе од стране ЈМЦ, оперативне структуре ће Комисији и надлежним државним координаторима за ИПА поднијети коначни извјештај о реализацији програма најкасније шест мјесеци након окончања програма прекограничне сарадње.

У складу са чланом 144(2) Уредбе о реализацији ИПА, извјештаји би требало да садрже информације о:

Постигнутом напретку у реализацији програма и приоритета прекограничне сарадње у вези са специфичним, доказивим циљевима, уз квантификацију, гдје год и кад год је квантификација могућа, уз коришћење индикатора утврђених чланом 94(1)(д) на нивоу осе приоритета ;

б) Предузетим корацима од стране оперативних структура и/или Заједничког надзорног одбора у циљу обезбјеђења квалитета и дјелотворности реализације, нарочито:

Мјере праћења и вредновања, укључујући одредбе о начину сакупљања података;

Кратак опис свих значајних проблема у реализацији програма прекограничне сарадње и предузетих мјера;

Искоришћеност техничке помоћи.

ц) Предузете мјере у циљу оглашавања и промовисања програма прекограничне сарадње.

Као општи принцип, главни корисници ће Заједничком техничком секретаријату квартално достављати писане извјештаје са информацијама о напретку пројекта, укључујући финансијски извјештај.

Оперативне структуре обезбјеђују да се подаци уносе у систем за праћење и у сврху праћења организују вањске обиласке пројекта за које је додијељена бесповратна помоћ. Извјештаје о току пројекта, укључујући информативни материјал о средствима

бесповратне помоћи, оперативне структуре подносе Заједничком техничком секретаријату двапут годишње, а они одлучују о потребним активностима.

Вредновање програма

У складу са чланом 141. Уредбе о реализацији ИПА, у склопу централизованог управљања, процјена у току трајања програмског периода се обавља у оквиру надлежности Комисије. Ех-ante процјена није проведена у складу са одредбама наведеног члана у смислу поштовања принципа пропорционалности.

6. Промоција програма

Земље кориснице и државни координатори за ИПА ће омогућити информисање и промоцију програма и активности уз подршку ЈТС, ако је то могуће.

С обзиром да ће државни координатори за ИПА именовати координаторе за компоненту II ИПА (према члану 32(2) Уредбе о реализацији ИПА), одговорност за реализацију активности информисања и промовисања програма ће сносити координатори за компоненту II ИПА; они могу пренијети надлежност за обављање овог задатка, или његових дијелова, на Заједнички технички секретаријат.

Заједнички надзорни одбор усваја план информисања и промовисања који је сачињен према смјерницама координатора за компоненту II ИПА. Њега проводе оперативне структуре и ЈТС. Овај план, између осталог, садржи активности које се односе на:

Давање смјерница потенцијалним корисницима, професионалним организацијама, привредним и друштвеним партнерима, организацијама за промоцију могућности које нуди програм;

- Упознавање јавности о улози ЕУ у оквиру програма и његових резултата.

Потврђујем да овај превод потпуно одговара изворнику састављеном на енглеском језику.

Број дневника: 234; Мјесто: Сарајево

Датум: 13.7.2012. године

АДИСА МУЈИЋ

Стални судски тумач за енглески језик